

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

ODBOR DOZORU A KONTROLY VEŘEJNÉ SPRÁVY

METODICKÉ DOPORUČENÍ K ČINNOSTI ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ

5.1

Odměňování a ostatní související
nároky a peněžitá plnění členů
zastupitelstva obce

podle právního stavu
k 1. květnu 2011

doplněné a rozšířené vydání

ODBOR
DOZORU A KONTROLY VEŘEJNÉ SPRÁVY
MINISTERSTVA VNITRA
2011

METODICKÉ DOPORUČENÍ K ČINNOSTI ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ

5.1

Odměňování a ostatní související
nároky a peněžitá plnění členů
zastupitelstva obce

www.mvcr.cz/odk

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

METODICKÉ DOPORUČENÍ K ČINNOSTI ÚZEMNÍCH SAMO- SPRÁVNÝCH CELKŮ

**Odměňování a ostatní související nároky a peněžitá plnění členů zastupitel-
stva obce**

Vydává: Ministerstvo vnitra České republiky, odbor dozoru a kontroly veřejné správy,
nám. Hrdinů 3, 140 21 Praha 4

Autor: PhDr. Alice Urbánková, Ing. Jana Krumlová

Odsouhlaseno: odborem legislativy a koordinace předpisů Ministerstva vnitra

Schválila: Ing. Marie Kostruhová

Grafická úprava a tisk: Tiskárna Ministerstva vnitra, p. o., Bartůňkova 1159/4,
149 01, Praha 4

Počet stran: 44

Místo a rok vydání: Praha, 2011

OBSAH

ÚVODNÍ SLOVO	7
ÚVOD	8
ODMĚŇOVÁNÍ A OSTATNÍ SOUVISEJÍCÍ NÁROKY A PENĚŽITÁ PLNĚNÍ ČLENŮ ZASTUPITELSTVA OBCE	9
I. OBECNÉ OTÁZKY ODMĚŇOVÁNÍ	9
1) Pravidla pro poskytování odměn členům zastupitelstva	9
2) Rozdíly mezi výkonem funkce (včetně poskytování odměny) uvolněného a neuvolněného člena zastupitelstva obce	11
3) Poskytování odměny v případě souběhu výkonu několika funkcí	13
4) Vyplácení měsíční odměny členům zastupitelstva obce	14
5) Zásady poskytování příplatku podle počtu obyvatel	14
6) Výše měsíční odměny za výkon funkce člena zastupitelstva obce („krácení“ odměny)	16
7) Příklady výpočtu měsíční odměny	19
8) Poskytování odměny v případě zániku mandátu přede dnem voleb, vzdání se nebo odvolání z funkce člena zastupitelstva obce	20
9) Výkon funkce člena zastupitelstva obce v souladu se zákonem o obcích a zákoníkem práce	22
10) Poskytování náhrady výdělku neuvolněným členům zastupitelstva obce	23
11) Poskytování peněžitých darů členům zastupitelstva obce	23
12) Odměňování členů výborů zastupitelstva obce a komisí rady obce, kteří nejsou členy zastupitelstva obce	24
13) Uzavírání dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr se členy zastupitelstva obce	25
14) Čerpání dovolené, její převádění a proplácení	25
15) Využití tzv. sociálního fondu pro členy zastupitelstva obce	26
II. ODMĚŇOVÁNÍ PO VOLBÁCH A VE VOLEBNÍM MEZIDOBÍ	27
1) Odměna při skončení výkonu funkce	27
2) Výplata odměny	30
3) Odměňování starosty, místostarosty a členů rady obce ve volebním mezidobí	32
4) Výše odměny uvolněného místostarosty	33

5) Dočasná pracovní neschopnost starosty v průběhu volebního mezidobí	34
6) Odměňování ostatních členů zastupitelstva obce v souvislosti s volbami	36
7) Ukončení výkonu funkce uvolněného člena zastupitelstva obce a jeho návrat k původnímu zaměstnavateli	38
8) Vytvoření podmínek pro výkon funkce uvolněného člena zastupitelstva obce u jeho dosavadního zaměstnavatele	38

ÚVODNÍ SLOVO

Dostává se Vám do rukou metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků, které pro Vás připravil odbor dozoru a kontroly veřejné správy Ministerstva vnitra. Jedná se o nedílnou součást řady metodických doporučení, která by měla přispět ke zvýšení míry informovanosti územních samosprávných celků. Obsažené informace jsou cíleny na pomoc územním samosprávným celkům, a to především v problematikách spadajících do tzv. samostatné působnosti. Tématická zaměření jednotlivých metodických doporučení jsou vybírána na základě podnětů a dotazů, se kterými se odbor dozoru a kontroly veřejné správy setkává nejčastěji. V případě změny právních výkladů v souvislosti s přijetím nových zákonů jsou metodické pomůcky průběžně aktualizovány.

Věříme proto, že metodické doporučení přispěje k usnadnění Vaší každodenní činnosti.

Praha, červen 2011

Ing. Marie Kostruhová
ředitelka odboru dozoru a kontroly veřejné správy

ÚVOD

Toto doplněné a rozšířené vydání souboru metodických doporučení je zaměřeno na výklad některých konkrétních ustanovení zákona o obcích týkajících se problematiky poskytování odměn členům zastupitelstev obcí, přičemž se vychází zejména z praktických poznatků a zkušeností obcí a měst. Autoři předkládají výklad nejčastějších dotazů nejen z oblasti „odměňování“, ale zaměřili se také na výklad dalších souvisejících nároků a peněžitých plnění členů zastupitelstva obce a fyzických osob vykonávajících veřejnou funkci.

Druhá část metodického doporučení, která podstatným způsobem rozšířila toto vydání, je zaměřena na problematiku pravidel poskytování odměn po volbách a v tzv. volebním mezidobí.

Příručka je přehledně uspořádána formou *dotaz – odpověď* a je určena pro starosty, místostarosty, členy kontrolních výborů zastupitelstev obcí, tajemníky obcí, personalisty a mzdové účetní měst a obcí, a dále pro pracovníky krajských úřadů, kteří provádějí kontrolu hospodaření obcí podle zákona č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí, ve znění pozdějších předpisů.

Poznámka: Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), v platném znění, je v textu označen jako *zákon o obcích*, zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, v platném znění, je označen jako *zákon o volbách*, zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, v platném znění, je v textu označen jako *zákoník práce*. *Nařízením vlády* je vždy míněno nařízení vlády č. 37/2003 Sb., o odměnách za výkon funkce členům zastupitelstev, ve znění pozdějších předpisů. Pokud se v textu uvádí ustanovení zákona bez jeho bližší konkretizace, rozumí se jím ustanovení zákona o obcích.

ODMĚŇOVÁNÍ A OSTATNÍ SOUVISEJÍCÍ NÁROKY A PENĚŽITÁ PLNĚNÍ ČLENŮ ZASTUPITELSTVA OBCE

I. OBECNÉ OTÁZKY ODMĚŇOVÁNÍ

1) Pravidla pro poskytování odměn členům zastupitelstva

 Dotaz: Musí být členům zastupitelstva obce poskytnuta nějaká odměna?
Kdo o tom rozhoduje?

Odměňování uvolněných i neuvolněných členů zastupitelstva obce se řídí zákonem o obcích; odměna je vyplácena za podmínek uvedených v nařízení vlády. Odměna se vyplácí z rozpočtových prostředků obce, přičemž **obec má povinnost vyplácet měsíční odměnu pouze ve vztahu k dlouhodobě uvolněným členům zastupitelstva obce** (§ 71 zákona o obcích).

Konkrétní funkce, pro které budou členové zastupitelstva uvolněni, určuje zastupitelstvo obce [§ 84 odst. 2 písm. k) zákona o obcích]. Tím, že zastupitelstvo určí tyto funkce, zároveň nepřímou stanoví, že ostatní takto „neurčené“ funkce budou vykonávány neuvolněnými členy zastupitelstva obce. Zákon o obcích přitom zastupitelstvo obce v jeho rozhodování, kolik členů bude uvolněných a kolik neuvolněných, nijak neomezuje.

Dle ustanovení § 72 zákona o obcích může být neuvolněným členům zastupitelstva obce za výkon funkce poskytnuta měsíční odměna. Její maximální výši stanoví prováděcí právní předpis (nařízení vlády). Poskytnutí měsíční odměny neuvolněnému členovi zastupitelstva obce musí schválit zastupitelstvo obce, přičemž nesmí být překročena maximální výše odměny stanovená prováděcím předpisem, tj. nařízením vlády. Dle ustanovení § 77 odst. 2 zákona o obcích se odměna neuvolněnému členovi zastupitelstva obce poskytuje ode dne, který stanoví zastupitelstvo obce. Zákon o obcích tento „rozhodný okamžik“ blíže nespecifikuje, ale Ministerstvo vnitra zastává názor, že nárok neuvolněného člena zastupitelstva obce na určitou výši odměny vzniká právě rozhodnutím příslušného zastupitelstva, tedy **nejdříve od tohoto dne. Tento nárok nemůže být založen se zpětnou platností, tedy nikoliv dříve, než zastupitelstvo o této věci rozhodlo.** Argumentačně lze tento závěr podpořit mj. tím, že opačný výklad by ve svém důsledku připouštěl schválení odměny i za několik let zpětně, což nepochybně není cíl sledovaný zákonem. Kromě toho lze analogicky vyjít i z nároku na odměnu uvolněného člena zastupitelstva, kterému rovněž náleží odměna ode dne, kdy byl zvolen do funkce anebo ode dne, kdy zastupitelstvo roz-

hodlo, že určitá funkce bude vykonávána jako uvolněná, nikoliv za celý kalendářní měsíc.

Na jakoukoliv výši měsíční odměny nemá tedy neuvolněný člen zastupitelstva obce právní nárok, pokud ji zastupitelstvo obce zákonem stanoveným způsobem neschválí.

Zákon o obcích rozlišuje pouze dva druhy odměn, kterými jsou **měsíční odměna a odměna při skončení funkčního období**. Jiné nároky, jako např. mimořádné odměny, ze zákona o obcích členům zastupitelstva obce neplynou. Pevné výše měsíčních odměn u dlouhodobě uvolněných členů zastupitelstva obce a maximální výše měsíčních odměn u neuvolněných členů zastupitelstva obce jsou stanoveny shora uvedeným prováděcím právním předpisem.

Dotaz: Zastupitelstvo obce má na programu stanovení výše odměny pro neuvolněné členy zastupitelstva obce včetně starosty. Je nutné určit konkrétní výši odměny nebo postačí odkaz na příslušné nařízení vlády?

Dle ustanovení § 72 zákona o obcích může být neuvolněným členům zastupitelstva obce za výkon funkce poskytnuta měsíční odměna. Její maximální výše je stanovena příslušným nařízením vlády o odměnách za výkon funkce členům zastupitelstev. Výši odměny lze stanovit několika způsoby:

- a) Zastupitelstvo schválí **určitou konkrétní částku v korunách**, buďto v maximální nebo jakékoliv nižší hodnotě dle přílohy č. 1 nařízení vlády,
- b) Zastupitelstvo schválí **určitý podíl z maximální částky**, např. v procentech. V tomto případě doporučujeme přesně specifikovat konkrétní funkci ve spojení s maximální (stoprocentní) výší odměny, z níž by se procentuální částka vypočítala tak, aby nevznikly pochybnosti ohledně vůle zastupitelstva obce směřující ke stanovení výše odměny.
- c) Zastupitelstvo přijme usnesení s odkazem na **„maximální výši“ odměny** bez určení konkrétní částky. Tento způsob lze též akceptovat, ovšem za výše uvedeného předpokladu, že alespoň z kontextu vyplývá, za kterou funkci (funkce) budou členové zastupitelstva odměňováni. Zastupitelstvo svým rozhodnutím **projevilo vůli poskytovat odměny neuvolněným členům zastupitelstva v maximální výši**; pokud je usnesení v této věci přijato nadpoloviční většinou všech členů zastupitelstva obce, je platné. Konkrétní výši měsíční odměny lze potom snadno vypočítat, neboť se jedná o součet pevné složky v maximální výši za výkon konkrétní funkce a maximální výše příplatku podle počtu obyvatel.

Obecně však doporučujeme, aby zastupitelstvo obce schválilo konkrétní částku a případně určilo, zda bude odměna poskytována za jednu či více funkcí. Pouhý odkaz na příslušné nařízení vlády **bez jakékoliv bližší specifikace výše odměny**, ať už v maximální či jiné částce, lze považovat za nedostatečný, neboť by nebylo možno odměnu přesně určit, tudíž ani vyplatit.

2) Rozdíly mezi výkonem funkce (včetně poskytování odměny) uvolněného a neuvolněného člena zastupitelstva obce

? *Dotaz: Je nějaký rozdíl mezi výkonem funkce uvolněného člena a neuvolněného člena zastupitelstva obce?*

Obecné právní postavení z hlediska mandátu uvolněného i neuvolněného člena zastupitelstva obce je z pohledu zákona o obcích stejné. Rozdíl spočívá v rozsahu výkonu funkce a v odlišném způsobu odměňování.

Členům zastupitelstva obce, kteří jsou pro výkon funkce dlouhodobě uvolněni (tj. vzniká u nich překážka v práci na straně zaměstnance a zaměstnavatel má povinnost poskytnout jim pracovní volno pro výkon veřejné funkce), a členům zastupitelstva obce, kteří před zvolením do funkce člena zastupitelstva obce nebyli v pracovním poměru, ale vykonávají funkci ve stejném rozsahu jako dlouhodobě uvolnění členové zastupitelstva obce, poskytuje obec za výkon funkce uvolněného člena zastupitelstva obce odměnu podle zákona o obcích. **Nárok na odměnu vyplývá ze zákona o obcích**, přičemž odměna musí být vyplacena v souladu s platným nařízením vlády.

Podle ustanovení § 71 odst. 4 zákona o obcích ostatním členům zastupitelstva obce (tzn. neuvolněným členům zastupitelstva obce), jsou-li v pracovním poměru, poskytne zaměstnavatel pro výkon funkce pracovní volno s náhradou mzdy; rozsah doby potřebné k výkonu funkce v konkrétním případě určí obec. Neuvolněným členům zastupitelstva obce, kteří nejsou v pracovním nebo jiném obdobném poměru, poskytuje obec náhradu výdělků ušlého v souvislosti s výkonem jejich funkce paušální částkou. Pouze zastupitelstvo obce rozhodne v samostatné působnosti, zda bude člen zastupitelstva obce vykonávat svou funkci jako dlouhodobě uvolněný nebo neuvolněný.

Uvolněný člen zastupitelstva obce má na rozdíl od neuvolněného člena zastupitelstva obce zákonný nárok na odměnu, a to ode dne, kdy byl zvolen či jmenován do funkce, za kterou odměna náleží. Poskytnutí měsíční odměny neuvolněnému členovi zastupitelstva obce vždy schvaluje zastupitelstvo obce, přičemž nesmí být překročena maximální výše odměny stanovená platným prováděcím předpisem, tj. nařízením vlády. Na jakoukoliv vyšší měsíční odměny nemá tedy neuvolněný člen zastupitelstva obce právní nárok, pokud ji zastupitelstvo zákonem stanoveným způsobem neschválí (§ 72 zákona o obcích). Dle ustanovení § 77 odst. 2 zákona o obcích se přitom odměna poskytuje ode dne, který stanoví zastupitelstvo obce.

Podotýkáme, že zastupitelstvo obce může svým usnesením změnit výkon funkce uvolněného člena zastupitelstva na neuvolněného člena zastupitelstva a naopak.

? **Dotaz: Je možné, aby uvolněný člen zastupitelstva (např. starosta) vykonával funkci na „zkrácený úvazek“ souběžně s pracovním poměrem u dosavadního zaměstnavatele?**

Právní povaha funkce člena zastupitelstva obce je vymezena v ustanovení § 70 zákona o obcích, dle něhož funkce člena zastupitelstva obce je veřejnou funkcí. Člen zastupitelstva obce není ve vztahu k obci, do jehož zastupitelstva byl zvolen, v pracovním nebo jiném obdobném poměru. Právní postavení člena zastupitelstva obce, jeho práva a povinnosti jsou následně upraveny v dalších ustanoveních zákona o obcích. Definici veřejné funkce (včetně demonstrativního výčtu veřejných funkcí) popisuje zákoník práce v ustanovení § 201 odst. 1 a 2.

Výkon veřejné funkce nelze rozhodně zaměňovat nebo ztotožňovat s pracovněprávními vztahy, tj. takovými vztahy, které vznikají při výkonu závislé práce mezi zaměstnanci a zaměstnavateli. Ve vztahu k členům zastupitelstva nelze tedy připustit „sjednání kratší pracovní doby“ (pozn.: termín zkrácený úvazek se v žádném ustanovení zákoníku práce nevyskytuje), jak je uvedeno v § 80 zákoníku práce, neboť toto ustanovení se výslovně vztahuje pouze na zaměstnance.

Podotýkáme, že vztahy vyplývající z výkonu veřejné funkce se řídí především zákonem o obcích, zákoník práce se na tyto vztahy vztahuje pouze, pokud to výslovně stanoví nebo pokud to stanoví zvláštní právní předpisy. Ze zákona o obcích však možnost vykonávat funkci člena zastupitelstva obce „na zkrácený úvazek“ nevyplývá. Zákon o obcích akcentuje v případě uvolněných členů zastupitelstva obce plnohodnotný výkon funkce, jak nepřímo vyplývá z ustanovení § 71 odst. 1 zákona o obcích, dle něhož se za uvolněného člena zastupitelstva považuje mj. člen zastupitelstva, který před zvolením do funkce nebyl v pracovním poměru, ale vykonává funkci **ve stejném rozsahu** jako dlouhodobě uvolněný člen zastupitelstva obce. Máme tedy za to, že výkon funkce „na zkrácený úvazek“ (tj. ve sníženém rozsahu) není s podstatou uvolnění členů zastupitelstva obce slučitelný. Této skutečnosti odpovídá i výše odměn příslušejících v souladu s nařízením vlády uvolněným členům zastupitelstva obce. Stav, kdy by tuto výši odměny pobíraly osoby, kterým současně náleží příjem plynoucí z jejich pracovního poměru, by nebyl dle našeho názoru v souladu se zákonem. Smyslem nárokové odměny uvolněných členů zastupitelstev je poskytnout finanční zajištění osobám, které nemohou vzhledem k rozsahu výkonu veřejné funkce nadále plnit pracovní povinnosti ve vztahu k dosavadnímu zaměstnavateli – obec jinými slovy poskytuje odměnu **namísto mzdy či platu** od uvolňujícího zaměstnavatele.

3) Poskytování odměny v případě souběhu výkonu několika funkcí

Dotaz: Člen zastupitelstva obce vykonává více funkcí najednou. Jakým způsobem lze v tomto případě poskytnout odměnu?

a) Odměňování uvolněných členů zastupitelstva obce

Podle § 77 odst. 3 písm. a) zákona o obcích v případě souběhu výkonu několika funkcí **náleží uvolněnému** členovi zastupitelstva obce měsíční odměna podle funkce, za kterou se poskytuje **nejvyšší odměna**. Není tedy možné např. uvolněnému starostovi obce přičíst k jeho měsíční odměně částku za výkon funkce člena výboru.

b) Odměňování neuvolněných členů zastupitelstva obce

Podle písm. b) téhož ustanovení zákona o obcích lze **neuvolněnému** členovi zastupitelstva obce v případě souběhu několika funkcí **poskytnout měsíční odměnu až do výše souhrnu odměn za jednotlivé funkce**. Zákon tyto funkce blíže nespecifikuje, v zásadě jde tedy sčítat odměny za funkce uvedené ve sloupcích 6 až 13 přílohy č. 1 nařízení vlády. Jestliže však **neuvolněný** člen zastupitelstva obce vykonává zároveň funkci předsedy a jako předseda je také členem **téhož výboru či komise**, odměny za tyto konkrétní funkce se **nesčítají** (např. předseda a zároveň člen téže komise obdrží odměnu pouze za výkon funkce předsedy této komise). Sporné je též „sčítání“ odměny za výkon funkce člena rady a neuvolněného starosty nebo místostarosty; rozhodnutí v této věci přísluší pouze zastupitelstvu obce. Podle názoru Ministerstva vnitra by však jednotlivé částky, uvedené v nařízení vlády, neměly být v těchto případech sčítány, neboť starosta a místostarosta jsou členy rady obce ze zákona a jejich členství v radě je tudíž součástí výkonu funkce starosty a místostarosty (odměna proto přísluší pouze za funkci starosty, resp. místostarosty).

V případě souběhu výkonu několika funkcí (např. člena zastupitelstva obce a předsedy výboru) lze poskytnout odměnu až do výše souhrnu odměn za tyto jednotlivé funkce. Příplatek podle počtu obyvatel lze přitom poskytnout v rámci každé dílčí odměny, neboť měsíční odměna je tvořena pevnou částkou podle druhu vykonávané funkce a příplatkem podle počtu obyvatel (§ 73 odst. 1 zákona o obcích). **Konkrétní výši odměny pro neuvolněné členy zastupitelstva obce schvaluje vždy zastupitelstvo obce.** [Podrobněji je o příplatku pojednáno v bodě 5].]

4) Vyplácení měsíční odměny členům zastupitelstva obce

? *Dotaz:* Lze odměnu členům zastupitelstva obce vyplácet např. čtvrtletně?

Charakteristika měsíční odměny je popsána v § 73 odst. 1 zákona o obcích. Jedná se o peněžitě plnění **poskytované měsíčně** podle druhu vykonávané funkce a podle počtu obyvatel obce ve výši a za podmínek, které stanoví příslušný prováděcí předpis, tj. nařízení vlády. Dále je třeba vzít v úvahu ustanovení § 76 zákona o obcích, které je v současné době jediným ustanovením zákona o obcích, jež výslovně odkazuje na zákoník práce. Podle tohoto ustanovení se zákoník práce a další právní předpisy, které upravují platové poměry zaměstnanců obcí, **vztahují i na splatnost a výplatu odměn členům zastupitelstva obce**, a to včetně srážek z těchto odměn. Pro dané účely se odměna členů zastupitelstva obce posuzuje jako plat zaměstnanců obce v pracovním poměru, obec se posuzuje jako zaměstnavatel a členové zastupitelstva obce se posuzují jako zaměstnanci. Výše uvedené se týká uvolněných i neuvolněných členů zastupitelstva obce. **Obecně lze konstatovat, že nelze stanovit splatnost a výplatu této odměny s jiným časovým intervalem než měsíčním, např. čtvrtletně.** Pro úplnost dodáváme, že podrobněji je problematika splatnosti a výplaty platu zaměstnanců (a v souladu s § 76 zákona o obcích tedy i odměn členů zastupitelstva obce) obsažena v § 141 až 143 zákoníku práce.

5) Zásady poskytování příplatku podle počtu obyvatel

? *Dotaz:* Lze neuvolněnému členovi zastupitelstva obce, který vykonává více funkcí a odměna byla zastupitelstvem obce schválena jako souhrn odměn za jednotlivé funkce, poskytnout příplatek k odměně ke každé dílčí odměně?

Vzhledem k tomu, že podle § 77 odst. 3 písm. b) zákona o obcích lze **neuvolněnému** členovi zastupitelstva obce poskytnout měsíční odměnu až do výše souhrnu odměn za jednotlivé funkce a každá odměna se obecně stanoví jako součet pevné složky podle vykonávané funkce a příplatku podle počtu obyvatel, Ministerstvo vnitra zastává názor, že příplatek podle sloupce 14 přílohy č. 1 nařízení vlády **lze poskytnout ke každé dílčí odměně.**

Podle § 2 odst. 1 nařízení vlády jsou odměny podle příloh tohoto nařízení stanoveny ve výši, která by mohla být **maximálně poskytnuta**. Pokud by se obec tedy rozhodla podle § 77 odst. 3 písm. b) zákona o obcích poskytnout **neuvolněnému** členovi zastupitelstva obce měsíční odměnu stanovenou jako souhrn odměn za jednotlivé funkce, mohla by výši těchto jednotlivých odměn, a to jak jejich pevných složek, tak také těchto příplatků, snížit. Stanovení maximální výše odměn podle tohoto nařízení vlády tedy také znamená, že odměny nemusí být vyplaceny žádné, nebo např. příplatek nemusí být vyplacen žádný. **Možnost vyplacení příplatku v rámci všech**

dílčích odměn však obec, podle našeho názoru, má. Příplatek za počet obyvatel se neposkytuje jako samostatná „odměna“, ale v rámci stanovené měsíční odměny, tj. v součtu s pevnou složkou (viz § 73 odst. 1 zákona o obcích).

Dotaz: Lze do počtu obyvatel obce pro účely stanovení výše příplatku zahrnout také cizince žijící na území obce? Z jakých zdrojů lze přitom vycházet?

Podle ustanovení § 73 odst. 1 zákona o obcích se při určování výše příplatku podle počtu obyvatel vychází z počtu obyvatel, kteří jsou k 1. lednu příslušného kalendářního roku hlášeni v obci k trvalému pobytu (počet obyvatel se zaokrouhuje na celé stovky nahoru). Citované ani jiné ustanovení zákona o obcích neobsahuje podmínku, že by se do počtu obyvatel pro stanovené účely měli zahrnout jen občané České republiky. Je třeba připustit, že obyvatelem obce může být i cizinec, i když pro účely určení výše příplatku podle počtu obyvatel musí být splněna podmínka, že příslušná osoba je v obci **hlášena k trvalému pobytu**.

Ve vztahu k předmětné otázce je dle našeho názoru rozhodující institut trvalého pobytu a nikoliv skutečnost, zda jsou údaje o dotčených osobách evidovány na základě zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů, nebo na základě jiného právního předpisu. Institut trvalého pobytu cizinců je přitom platnou legislativou upraven, konkrétně zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, popř. zákonem č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů. Z tohoto důvodu je dle našeho názoru možno zohlednit při stanovení výše příplatku za počet obyvatel všechny cizince, kterým byl povolen trvalý pobyt.

K navazující otázce, tj. z jakých zdrojů lze požadované údaje o počtu obyvatel v dané obci zjistit, uvádíme, že i když zákon o obcích v předmětném ustanovení § 73 nekonkretizuje zdroj požadovaných informací, lze vycházet z dikce zákona o obcích, jenž uvádí obyvatele, kteří jsou „hlášeni“ v obci k trvalému pobytu. V tomto smyslu preferujeme zákonem předpokládanou evidenci osob přihlášených k trvalému pobytu v obci.

Pro úplnost uvádíme, že provozovatelem a správcem informačního systému cizinců je podle § 163 odst. 1 písmeno c) zákona o pobytu cizinců **Ředitelství služby cizinecké policie**. V této souvislosti upozorňujeme na § 23b zákona o evidenci obyvatel, podle kterého budou s účinností od 30. prosince 2010 **nejpozději do 30. června 2012** v informačním systému evidence obyvatel pro účely poskytování údajů vedeny údaje o cizincích s povolením k pobytu na území České republiky a o cizincích, kterým byla na území České republiky udělena mezinárodní ochrana formou azylu nebo doplňkové ochrany.

Uvedené údaje poskytuje Ministerstvo vnitra orgánům veřejné moci, které jsou podle zvláštního právního předpisu oprávněny tyto údaje získávat. Údaje o cizincích Ministerstvu vnitra předává Policie České republiky tak, aby byly v informačním systému evidence obyvatel vedeny v aktuálním stavu.

6) Výše měsíční odměny za výkon funkce člena zastupitelstva obce („krácení“ odměny)

? *Dotaz:* Je možné odměnu nějakým způsobem pokrátit nebo nevyplatit, pokud se člen zastupitelstva obce neúčastní např. zasedání zastupitelstva obce? Krátí se členům zastupitelstva obce odměna v době nemoci?

Výkon funkce člena zastupitelstva obce je veřejnou funkcí, přičemž práva a povinnosti při výkonu veřejné funkce upravuje zákon o obcích a některé další zákony. **Nelze se však domnívat, že za výkon veřejné funkce se považuje pouze účast na zasedáních zastupitelstva obce, rady obce, výborů či komisí.** V tomto smyslu je zapotřebí měsíční odměnu chápat jako paušální odměnu za výkon veřejné funkce, přičemž vzniká obci povinnost tuto odměnu ze svých rozpočtových prostředků poskytovat členům zastupitelstva obce, kteří jsou pro výkon funkce dlouhodobě uvolněni.

Obecně lze konstatovat, že důvody, kdy členovi zastupitelstva obce nenáleží odměna za výkon funkce, jsou taxativně vyjmenovány v ustanovení § 73 odst. 3 zákona o obcích. Novelizované znění § 73 odst. 3 zákona o obcích účinné od 1. ledna 2009 výslovně stanoví, že jde výhradně o **uvolněného člena zastupitelstva obce (Nevykonává-li uvolněný člen zastupitelstva obce funkci z důvodu *dočasně pracovní neschopnosti, karantény, těhotenství nebo péče o dítě do 3 let věku, měsíční odměna mu nenáleží, nestanoví-li se jinak v odstavci 4; v kalendářním měsíci, v němž z těchto důvodů uvolněný člen zastupitelstva obce vykonával funkci jen po část měsíce, náleží mu měsíční odměna v poměrné výši).***

Návazně také úprava v § 73 odst. 4 zákona o obcích, která pak stanovuje, jaká náhrada za dobu nemoci nebo karantény náleží, se týká jen **uvolněných členů zastupitelstva obce.** Na základě stávající právní úpravy, jejíž platnost je zatím omezena **na období od 1. ledna 2011 do 31. prosince 2013,** platí, že uvolněnému členovi zastupitelstva obce

- a) za první 3 dny nemoci (**včetně soboty a neděle**) měsíční odměna ani žádná její náhrada nenáleží,
- b) odměna s výpočtem dle § 73 odst. 4 zákona o obcích náleží za dobu od 4. do 21. kalendářního dne nemoci (a od 1. do 21. dne karantény), a to za každý kalendářní den, tj. včetně sobot a nedělí,
- c) pokud doba nemoci (karantény) přesahuje 21 dní, od 22. dne nemoci (karantény)

nastupuje režim dávek nemocenského pojištění podle zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců, prostřednictvím příslušné okresní správy sociálního zabezpečení.

Pro úplnost uvádíme, že výpočet denní částky odměny, která náleží za jeden den nemoci v období od 4. do 21. dne nemoci je komplikovaný, protože se zde analogicky aplikuje už složitý výpočet dávek nemocenského pojištění podle zákona č. 187/2006 Sb., který platí i pro jiné skupiny plátců nemocenského pojištění. Obecně tedy platí následující:

- podle ustanovení § 73 odst. 4 zákona o obcích náleží od 4. do 21. dne nemoci za každý kalendářní den měsíční odměna ve výši 60 % jedné třicetiny měsíční odměny, dále jen „1/30“, přičemž se vypočtená „1/30“ upraví stejným způsobem, jakým se upravuje denní vyměřovací základ pro stanovení nemocenské z nemocenského pojištění (viz věta druhá cit. ustanovení), tj. teprve z takto upravené (dále redukované) „1/30“ se počítá 60 %,
- způsob redukce „1/30“ vyplývá z ustanovení § 21 odst. 1 písm. a) zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění: do částky první redukční hranice se počítá 90 %, z částky nad první redukční hranici do druhé redukční hranice se počítá 60 %, z částky nad druhou redukční hranici do třetí redukční hranice se počítá 30 % a k částce nad třetí redukční hranici se nepřihlíží,
- redukční hranice pro rok 2011 vyplývají ze sdělení Ministerstva práce a sociálních věcí č. 293/2010, kterým se vyhláší pro účely nemocenského pojištění výše redukčních hranic pro úpravu denního vyměřovacího základu platných v roce 2011 (I. 825 Kč, II. 1 237 Kč, III. 2 474 Kč).
- jen polovina jindy nárokové denní odměny za nemoc náleží, pokud si nemocný svůj stav přivodil způsobem uvedeným v § 31 zákona o nemocenském pojištění (tj. při rvačce, opilosti či páchání úmyslného trestného činu apod.).
- výsledná částka se zaokrouhluje na celé koruny nahoru.

Podle ustanovení § 72 zákona o obcích může být neuvolněným členům zastupitelstva obce za výkon funkce poskytnuta měsíční odměna. Její maximální výši stanoví nařízení vlády č. 37/2003 Sb. Rozhodování o výši odměn neuvolněným členům zastupitelstva obce v rozpětí daném nařízením vlády spadá do vyhrazené působnosti zastupitelstva obce [§ 84 odst. 2 písm. n) zákona o obcích], přičemž se odměna neuvolněnému členovi zastupitelstva obce poskytuje ode dne, který stanoví zastupitelstvo obce (§ 77 odst. 2 zákona o obcích) a nelze ji poskytovat se zpětnou platností. Řečeno jinými slovy, na vyplácení konkrétní výše měsíční odměny **vzniká neuvolněnému členovi zastupitelstva obce nárok poté, co ji zastupitelstvo obce zákonem stanoveným způsobem schválilo** a obec je následně povinna tuto odměnu vyplácet.

Výplata a splatnost odměny členů zastupitelstva obce je upravena v ustanovení § 76 zákona o obcích. S ohledem na toto ustanovení, dle něhož se splatnost a výplata odměny členům zastupitelstva obce, jakož i srážky z odměny řídí právními předpisy

upravujícími platové poměry zaměstnanců obcí a zákoníkem práce (pro tyto účely se odměna členů zastupitelstva obce posuzuje jako plat zaměstnanců obce v pracovním poměru, obec se posuzuje jako zaměstnavatel a členové zastupitelstva obce se posuzují jako zaměstnanci), odkazujeme na příslušná ustanovení zákoníku práce, tj. § 141 – 144. Podle citovaných ustanovení se při výplatě odměny postupuje obdobně jako při výplatě mzdy nebo platu, tedy odměna je vyplacena **nejpozději v kalendářním měsíci následujícím po měsíci, ve kterém vzniklo zaměstnanci (členovi zastupitelstva) právo na mzdu nebo plat.**

Podotýkáme, že **sankční prvky** (krácení či nevyplácení odměny např. z důvodu neúčasti na jednání orgánů obce) **nelze s poskytováním odměny nijak spojovat**, neboť zákon o obcích ve vztahu k odměňování členů zastupitelstva obce žádné sankce neukládá. Na druhou stranu je přípustné, aby v průběhu funkčního období zastupitelstvo obce stanovilo na svém veřejném zasedání novou výši odměny neuvolněným členům zastupitelstva, a to odměnu vyšší nebo i nižší (při respektování maxima daného nařízením vlády), popř. lze změnit status uvolněného člena zastupitelstva na neuvolněného člena zastupitelstva, kterému odměna může, ale nemusí být poskytována.

Dotaz: Zastupitelstvo obce schválilo vyšší měsíční odměny všem neuvolněným členům zastupitelstva. Někteří členové zastupitelstva se chtějí této odměny vzdát ve prospěch obce. Je to v souladu se zákonem?

Dle ustanovení § 72 zákona o obcích může být neuvolněným členům zastupitelstva obce za výkon funkce poskytnuta měsíční odměna. Její maximální výši stanoví výše citovaný prováděcí právní předpis. Rozhodování o stanovení výše odměn neuvolněným členům zastupitelstva obce spadá do vyhrazené působnosti zastupitelstva obce [§ 84 odst. 2 písm. n) zákona o obcích]. Dle ustanovení § 77 odst. 2 zákona o obcích se odměna neuvolněnému členovi zastupitelstva obce poskytuje ode dne, který stanoví zastupitelstvo obce, přičemž retroaktivita je nepřípustná. Na jakoukoliv výši měsíční odměny nemá tedy neuvolněný člen zastupitelstva obce právní nárok, pokud ji zastupitelstvo obce zákonem stanoveným způsobem neschválí.

Nutno podotknout, že žádný právní předpis konkrétně neupravuje podmínky, za nichž by se neuvolnění členové zastupitelstva obce „vzdali“ své odměny. Zákon také nezná „smluvní výši měsíční odměny“, a to ani pro případ, že by smluvená částka odměny byla nižší než nároková. Pokud zastupitelstvo obce schválí na svém zasedání určitou konkrétní výši měsíční odměny neuvolněným členům zastupitelstva obce a někteří členové zastupitelstva obce projeví ihned nebo i v budoucnu vůli „vzdát se“ celé této částky, případně její části, nelze proti tomu v obecné rovině nic namítat. Je však třeba zdůraznit, že pokud zastupitelstvo obce schválilo konkrétní výši, mají neuvolnění členové zastupitelstva obce právo na vyplacení této částky, tudíž obec má povinnost odměnu poskytnout.

Z tohoto důvodu a s ohledem na zákonnou koncepci schvalování odměn zastupitelstvem obce je v případě vůle dotčených členů zastupitelstva obce vzdát se těchto odměn vhodné, aby zastupitelstvo obce svým usnesením určilo novou výši odměny, případně stanovilo, že odměna bude „nulová“ a nebude tedy v určitých případech vyplácena. Pokud by se schválené výše odměny chtěli zřící jen někteří členové zastupitelstva obce, je zapotřebí tuto skutečnost poznamenat do zápisu z průběhu zasedání, případně přijmout v tomto ohledu usnesení.

Pakliže projeví člen zastupitelstva obce vůli vzdát se části nebo celé výše již schválené odměny, ať už ve prospěch obce či jiného příjemce, lze tak učinit až po vyplacení dané výše odměny (tedy po odvedení zákonných odvodů). Doporučujeme, aby tak bylo ze strany dotčeného člena zastupitelstva učiněno soukromoprávním a zcela jednoznačným projevem jeho vůle (jednostranným darovacím aktem, darovací smlouvou), který bude řádným dokladem pro obec, a to po zúčtování odměny, tj. z částky určené mu k výplatě.

7) Příklady výpočtu měsíční odměny

? **Dotaz: Jakým způsobem lze vypočítat odměnu uvolněnému starostovi v obci s 1558 obyvateli?**

Při výpočtu odměny doporučujeme použít následující postup:

- 1) Počet obyvatel se zaokrouhlí na 1 600 obyvatel.
- 2) Pevná částka poskytovaná za výkon funkce uvolněného starosty je 26 054 Kč (vyhledá se v příloze č. 1 k nařízení vlády č. 37/2003 Sb., o odměnách za výkon funkce členům zastupitelstev, ve znění pozdějších předpisů, ve sloupci 1).
- 3) Příplatek podle počtu obyvatel je nutno vypočítat ($12\,386\text{ Kč} + 185,20\text{ Kč}$ na každých 100 obyvatel nad 1000 obyvatel), tj. 13 497,20 Kč.
- 4) Pevná složka + příplatek = 39 551,20 Kč.
- 5) Výsledek se zaokrouhlí na celé koruny nahoru, tj. 39 552 Kč.
- 6) V případě, že by v obci byl např. matriční úřad, zvýšila by se vypočtená odměna v souladu s nařízením vlády č. 37/2003 Sb., o částku 2 000 Kč.

? **Dotaz: Jakým způsobem lze vypočítat odměnu neuvolněnému členovi zastupitelstva obce, který je zároveň předsedou finančního výboru v obci s 842 obyvateli?**

Při výpočtu odměny doporučujeme použít následující postup:

- 1) Počet obyvatel se zaokrouhlí na celé stovky nahoru, tj. 900 obyvatel.
- 2) Stanoví se odměna za funkci člena zastupitelstva obce (vyhledá se v příloze č. 1 nařízení vlády č. 37/2003 Sb., o odměnách za výkon funkce členům zastupi-

telstev, ve znění pozdějších předpisů, sloupce 13 a 14), tj. pevná složka + příplatek: 266 Kč + 171 Kč = 437 Kč.

- 3) Stanoví se odměna za funkci předsedy výboru (vyhledá se v příloze č. 1 k nařízení vlády č. 37/2003 Sb., sloupce 11 a 14), tj. pevná složka + příplatek: 836 Kč + 171 Kč = 1 007 Kč.
- 4) Souhrn jednotlivých odměn: 437 Kč + 1 007 Kč = 1 444 Kč.
- 5) Zastupitelstvo obce rozhodne, že se odměna vyplatí v maximální hodnotě, tj. 1 444 Kč (z toho 1 007 Kč za funkci předsedy výboru a 437 Kč za funkci člena zastupitelstva obce), nebo rozhodne o jakékoliv nižší částce, např. 1 200 Kč (z toho např. 1 000 Kč za funkci předsedy výboru a 200 Kč za funkci člena zastupitelstva obce). Výše odměny se již nezaokrouhluje, záleží na zastupitelstvu, jakou částku v konečné podobě schválí.

8) Poskytování odměny v případě zániku mandátu předem dnem voleb, vzdání se nebo odvolání z funkce člena zastupitelstva obce

Dotaz: Má starosta nebo místostarosta, kterému zanikl mandát ještě před volbami nebo který odstoupil z funkce nebo byl odvolán, nárok na nějakou formu odstupného?

Podle současné právní úpravy obsažené v zákoně o obcích je možno vybraným kategoriím členů zastupitelstva obce (uvolněným i neuvolněným) kromě měsíční odměny za určitých podmínek poskytovat odměnu při skončení funkčního období (tzv. odstupné) podle § 75 zákona o obcích. V případě neuvolněných členů zastupitelstva obce je jejich okruh ve vazbě na vznik nároku na odměnu výrazně užší a zahrnuje pouze starostu (§ 75 odst. 1, 3 a 4 zákona o obcích) a v některých vymezených situacích též místostarostu (§ 75 odst. 3 a 4 zákona o obcích). Vždy je však nutno rozlišovat mezi odměnou poskytovanou v souvislosti s ukončením funkčního období z důvodu řádných či mimořádných voleb (§ 75 odst. 1 zákona o obcích) a mezi **odměnou poskytovanou ještě po dobu tří měsíců ode dne zániku mandátu předem dnem voleb** podle § 75 odst. 3 zákona o obcích (tj. kdykoliv v průběhu funkčního období) nebo **ode dne vzdání se či odvolání z funkce** podle § 75 odst. 4 zákona o obcích. V každém případě se však jedná o odměny, na něž vzniká zákonný nárok, tzn. nevyžaduje se projednání a schválení v zastupitelstvu obce.

Tento typ odměny bude poskytován uvolněnému starostovi a uvolněnému místostarostovi, ale také neuvolněnému starostovi a neuvolněnému místostarostovi, kterým zanikl mandát předem dnem voleb, nebo kteří se funkce vzdali nebo byli z funkce odvoláni. **Obec je povinna vyplácet tuto odměnu ještě po dobu tří měsíců, a to ve výši, kterou pobíral ke dni zániku mandátu, vzdání se funkce nebo odvolání z funkce. Odměnu nelze vyplatit jednorázově, ale postupně třikrát po sobě**

v obvyklých výplatních termínech. Podotýkáme, že příčiny ukončení funkce z uvedených důvodů se neposuzují ani nepřezkoumávají.

Dotaz: Vzniká pozůstalým po starostovi nebo místostarostovi, který zemřel v průběhu funkčního období, nárok na výplatu odměny podle § 75 odst. 3 nebo 4 zákona o obcích?

Podle ustanovení § 75 odst. 3 zákona o obcích uvolněnému členovi zastupitelstva obce a neuvolněnému členovi zastupitelstva obce, kteří vykonávali funkci starosty nebo místostarosty, za níž náleží měsíční odměna, a jimž **zanikl mandát** přede dnem konání voleb do zastupitelstva obce (viz § 55 zákona o volbách), bude tato odměna poskytována ještě po dobu 3 měsíců ode dne zániku mandátu. Toto ustanovení lze aplikovat při zániku mandátu z nejrůznějších důvodů, avšak nikoliv v případě úmrtí člena zastupitelstva obce, protože v okamžiku smrti jeho budoucí osobní právo již neexistovalo. Dle našeho názoru, zanikl-li mandát členovi zastupitelstva obce z důvodu jeho úmrtí, neexistuje právní důvod vyplácet mu měsíční odměnu ještě po dobu 3 měsíců (potažmo případným dědicům). Na pozůstalé mohou přecházet pouze taková finanční práva zemřelého člena zastupitelstva obce, která mu vznikla z titulu výkonu funkce ještě před smrtí a v okamžiku smrti ještě existovala.

Zákon o obcích řeší v § 75 odst. 4 obdobným způsobem nárok starostů a místostarostů, pokud byli z funkce odvoláni nebo se funkce vzdali. Podle ustanovení § 75 odst. 4 zákona o obcích uvolněnému členovi zastupitelstva obce a neuvolněnému členovi zastupitelstva obce, kteří vykonávali funkci starosty nebo místostarosty, za níž náleží měsíční odměna, **a byli z této funkce odvoláni nebo se jí vzdali**, bude tato odměna poskytována ještě po dobu 3 měsíců ode dne vzdání se funkce nebo odvolání z funkce. Právní účinky vzdání se funkce (starosty nebo místostarosty) nastávají projevem této vůle (srov. § 103 odst. 6 zákona o obcích). Pokud starosta nebo místostarosta zemřel teprve poté, co se vzdal funkce nebo byl z funkce odvolán, vznikl mu (a v době jeho smrti už existoval) nárok na výplatu odměny dle § 75 odst. 4 zákona o obcích.

Na vztahy vyplývající z výkonu veřejné funkce se vztahuje zákoník práce, pokud to výslovně stanoví nebo pokud to stanoví zvláštní právní předpisy. Tím je v daném případě zákon o obcích. V ustanovení § 76 zákona o obcích se stanoví, že *splatnost a výplata odměny členům zastupitelstva obce, jakož i srážky z odměny, se řídí právními předpisy upravujícími platové poměry zaměstnanců obcí a zákoníkem práce. Pro tyto účely se odměna členů zastupitelstva obce posuzuje jako plat zaměstnanců obce v pracovním poměru; obec se posuzuje jako zaměstnavatel a členové zastupitelstva obce se posuzují jako zaměstnanci.* Prostřednictvím citovaného ustanovení lze, dle našeho názoru, řešit přechod peněžitých práv bývalých členů zastupitelstva obce po jejich smrti v intencích ustanovení § 328 zákoníku práce, který stanoví, že *peněžitá práva zaměstnance jeho smrtí nezanikají*, a dále, že **do výše odpovídající trojnásobku jeho průměrného měsíčního výdělku přecházejí** mzdová a platová práva z pracovněprávně

ního vztahu uvedeného v § 3 větě druhé (zákoníku práce) **postupně na jeho manžela, děti a rodiče, jestliže s ním žili v době smrti ve společné domácnosti**; předmětem dědictví se stávají, není-li těchto osob.

Musíme však podtrhnout, že přecházet mohou pouze taková finanční práva zemřelého člena zastupitelstva obce, **kteřá mu vznikla z titulu výkonu funkce ještě před smrtí a v okamžiku smrti ještě existovala**.

9) Výkon funkce člena zastupitelstva obce v souladu se zákonem o obcích a zákoníkem práce

? **Dotaz: Vzniká členovi zastupitelstva obce pracovní poměr k obci? Má za městnavatel povinnost refundovat mzdu či plat?**

Podle ustanovení § 70 zákona o obcích je výkon funkce člena zastupitelstva obce **veřejnou funkcí**. Člen zastupitelstva obce nesmí být pro výkon své funkce zkrácen na právech vyplývajících z jeho pracovního nebo jiného obdobného poměru. Výkonem funkce je přitom třeba rozumět výkon práv a povinností, jež jsou součástí mandátu člena zastupitelstva obce.

Podle zákoníku práce je výkon veřejné funkce **překážkou v práci na straně zaměstnance z důvodů obecného zájmu** (srov. § 200 zákoníku práce). V souladu s ustanovením § 201 zákoníku práce se výkonem veřejné funkce pro účely tohoto zákona rozumí plnění povinností vyplývajících z funkce, která je

- a) vymezena funkčním nebo časovým obdobím a
- b) obsazovaná na základě přímé nebo nepřímé volby nebo jmenováním podle zvláštních právních předpisů.

Výkonem veřejné funkce je například výkon funkce poslance Poslanecké sněmovny Parlamentu, senátora Senátu Parlamentu, **člena zastupitelstva územního samosprávného celku** nebo přisedícího.

Členům zastupitelstva obce, kteří jsou pro výkon funkce dlouhodobě uvolněni, **nevzniká k obci pracovní poměr**, a to ani v případě, že v průběhu funkčního období jejich zaměstnavatel zanikl. Obdobně je třeba posuzovat i ty členy zastupitelstva obce, kteří před zvolením do funkce nebyli v pracovním poměru, ale vykonávají funkci ve stejném rozsahu jako dlouhodobě uvolnění členové zastupitelstva obce.

Neuvolněným členům zastupitelstva obce také nevzniká k obci pracovněprávní vztah. Podle ustanovení § 71 odst. 4 zákona o obcích ostatním členům zastupitelstva obce (tzn. neuvolněným členům zastupitelstva obce), jsou-li v pracovním poměru u nějakého zaměstnavatele, **poskytne tento zaměstnavatel pro výkon funkce pracovní volno s náhradou mzdy**; rozsah doby potřebné k výkonu funkce v konkrétním případě určí obec. Tuto náhradu mzdy, včetně pojistného na sociální zabez-

pečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na veřejné zdravotní pojištění, uhradí obec jejich zaměstnavateli. Neuvolněným členům zastupitelstva obce, kteří nejsou v pracovním nebo jiném obdobném poměru, poskytuje obec náhradu výdělku ušlého v souvislosti s výkonem jejich funkce paušální částkou, jejíž výši stanoví zastupitelstvo obce vždy na příslušný kalendářní rok.

Pro úplnost zdůrazňujeme, že výkon funkce člena zastupitelstva obce se řídí zejména zákonem o obcích, ze zákoníku práce lze využít pouze ta ustanovení, ve kterých je výslovně řečeno, že se týkají výkonu veřejné funkce člena územního samosprávného celku. V tomto smyslu je zapotřebí zákon o obcích ve vztahu k zákoníku práce chápat jako zákon speciální, jehož aplikace má přednost před zákoníkem práce.

10) Poskytování náhrady výdělku neuvolněným členům zastupitelstva obce

? *Dotaz: Za jakých podmínek a kterým členům zastupitelstva obce se poskytuje tzv. paušál?*

Jedná se o **neuvolněné členy zastupitelstva obce, kteří nejsou v pracovním nebo jiném obdobném poměru (např. osoby samostatně výdělečně činné)** - těmto obec poskytuje ze svých rozpočtových prostředků náhradu výdělku ušlého v souvislosti s výkonem jejich funkce, a to paušální částkou (podle § 71 odst. 4 zákona o obcích). Jedná se vlastně o určitou finanční náhradu za čas strávený výkonem funkce člena zastupitelstva obce, neboť v této době nemohli vykonávat jinou činnost, která mohla být zdrojem jejich příjmů. Poskytnutí takovéto paušální částky, jejíž výši stanoví zastupitelstvo obce vždy na příslušný kalendářní rok, nemá vliv na vůli zastupitelstva obce schvalovat neuvolněným členům zastupitelstva obce měsíční odměnu.

11) Poskytování peněžitých darů členům zastupitelstva obce

? *Dotaz: Je možné, aby člen zastupitelstva obce obdržel kromě měsíční odměny peněžitý dar?*

Odměňování členů zastupitelstva obce (dlouhodobě uvolněných i neuvolněných) se řídí zákonem o obcích. Podmínky pro poskytování odměn jsou stanoveny v nařízení vlády. Odměnou se rozumí peněžitá plnění poskytovaná obcí členům zastupitelstva obce za výkon jejich funkce, přičemž dlouhodobě uvolnění členové zastupitelstva obce mají na odměnu právní nárok. O odměnách neuvolněných členů zastupitelstva obce rozhoduje v samostatné působnosti zastupitelstvo obce.

Podle § 85 zákona o obcích je zastupitelstvu obce vyhrazeno rozhodování o některých v tomto ustanovení taxativně vypočtených majetkoprávních úkonech. Podle

písm. b) tohoto ustanovení může zastupitelstvo obce rozhodnout o poskytnutí věcných darů v hodnotě nad 20 000 Kč a peněžitých darů ve výši nad 20 000 Kč fyzické nebo právnické osobě v jednom kalendářním roce (podle § 102 odst. 3 téhož zákona je do částky 20 000 Kč v této věci příslušná rozhodovat rada obce, pokud si tuto působnost nevyhradí zastupitelstvo obce). **Jestliže se tedy obec rozhodne ocenit mimořádnou prací ve prospěch obce nad rámec jeho povinností člena zastupitelstva obce**, nelze vyloučit výše uvedený postup. Upozorňujeme, že dle výkladu Ministerstva financí by se tento dar, pokud by byl přijatý v souvislosti s výkonem závislé činnosti nebo funkce, posuzoval jako příjem ze závislé činnosti podle § 6 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

12) Odměňování členů výborů zastupitelstva obce a komisí rady obce, kteří nejsou členy zastupitelstva obce

Dotaz: Jakým způsobem je možno odměnit občany, kteří pracují ve výborech a komisích jako nečlenové zastupitelstva obce?

Pakliže nejsou členové výboru členy zastupitelstva, je třeba vycházet z ustanovení § 84 odst. 2 písm. u) zákona o obcích, dle něhož je zastupitelstvu obce vyhrazena pravomoc rozhodovat o peněžitých plněních poskytovaných fyzickým osobám, které nejsou členy zastupitelstva obce, za výkon funkce členů výborů. Jakou formou se tato peněžitá plnění mohou poskytovat, zákon o obcích nespecifikuje.

Stejně tak není zákonem upraveno poskytování peněžitých plnění pro fyzické osoby, které nejsou členy zastupitelstva obce, ale vykonávají funkce členů komisí rady obce. V tomto případě lze využít tzv. zbytkové pravomoci rady obce, která zabezpečuje rozhodování ostatních záležitostí patřících do samostatné působnosti obce, pokud nejsou vyhrazeny zastupitelstvu obce nebo pokud si je zastupitelstvo obce nevyhradilo (§ 102 odst. 3 zákona o obcích). Forma případného peněžitého plnění opět není stanovena.

V souladu s výše uvedeným lze v praxi při stanovení způsobu odměňování za funkce členů výborů zastupitelstva obce a komisí rady obce, kteří nejsou členy zastupitelstva, postupovat následovně:

- rozhodnout o příslušné výši peněžitého plnění (odměny) formou usnesení zastupitelstva obce bez dalšího právního aktu,
- poskytnout jim věcný nebo peněžitý dar (např. 1x ročně) – dle § 85 písm. b) zákona o obcích je poskytování věcných či peněžních darů ve výši nad 20 000 Kč v jednom kalendářním roce ve vyhrazené působnosti zastupitelstva obce; do 20 000 Kč o věcných či peněžních darech rozhoduje rada obce (§ 102 odst. 3 zákona o obcích),

- schválit jim měsíční odměny analogicky podle nařízení vlády č. 37/2003 Sb., o odměnách za výkon funkce členům zastupitelstev, ve znění pozdějších předpisů.

Podotýkáme, že zákonné odvozy ze stanovené odměny se pak, dle našeho názoru, odvíjejí až od způsobu stanovení této odměny.

13) Uzavírání dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr se členy zastupitelstva obce

Dotaz: Lze se starostou uzavřít dohodu o pracovní činnosti nebo dohodu o provedení práce?

Obecně lze konstatovat, že žádný právní předpis nevyklučuje uzavírání dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr se členy zastupitelstva obce, ať už se jedná o dohodu o provedení práce nebo dohodu o pracovní činnosti. Takové dohody by bylo možno uzavřít mezi obcí na jedné straně a členem zastupitelstva obce na straně druhé podle zákoníku práce. Z povahy věci je však zřejmé, že **předmětem těchto dohod nemůže být výkon činností spadajících do výkonu funkce člena zastupitelstva obce** (např. svatební obřady).

V této souvislosti podotýkáme, že výkon funkce člena zastupitelstva obce je podle zákona o obcích **veřejnou funkcí**. Starosta je volen zastupitelstvem obce a za výkon této funkce je též zastupitelstvu obce odpovědný. Pokud se obec rozhodne uzavřít se starostou dohodu o pracích konaných mimo pracovní poměr, lze předpokládat, že se tato dohoda bude týkat záležitostí, které **nesouvisejí s výkonem veřejné funkce člena zastupitelstva obce ve funkci starosty**.

14) Čerpání dovolené, její převádění a proplácení

Dotaz: Má člen zastupitelstva obce možnost čerpat dovolenou a za jakých podmínek lze nevyčerpanou dovolenou proplatit?

Pro **uvolněné** členy zastupitelstva obce je založen nárok na dovolenou v délce 5 týdnů za kalendářní rok v ustanovení § 79 odst. 1 zákona o obcích (za týden dovolené se považuje 7 kalendářních dnů). Převádění a proplácení dovolené je upraveno v § 79 odst. 5 tohoto zákona. Jestliže si **uvolněný** člen zastupitelstva obce **nemohl dovolenou nebo její část vyčerpat v průběhu příslušného kalendářního roku, převádí se mu tento nárok do následujícího kalendářního roku**, přičemž zákon o obcích nestanoví ani neomezuje počet takto převáděných dnů. Dojde-li k tomuto případu, může uvolněný člen zastupitelstva obce namísto čerpání dovolené **požádat obec** (rozumí se rada obce, pokud si tuto působnost nevyhradilo zastupitelstvo obce) **o náhradu měsíční odměny za nevyčerpanou dovolenou z předchozího kalendářního roku**. Na poskytnutí této náhrady však nemá člen zastupitelstva

obce právní nárok, jedná se o fakultativní rozhodnutí příslušného orgánu. Posouzení konkrétní situace, tzn. z jakých důvodů si uvolněný člen zastupitelstva obce nemohl dovolenou vyčerpat, není zákonem výslovně upraveno. Zákodárce pouze předpokládal, že tato situace může nastat.

Pokud nevyčerpá uvolněný člen zastupitelstva obce dovolenou před uplynutím doby uvolnění k výkonu veřejné funkce, poskytne mu ji uvolňující zaměstnavatel, ke kterému se tento člen zastupitelstva obce vrací po skončení doby uvolnění.

Zákon o obcích výslovně neupravuje případy, kdy končí funkční období uvolněného člena zastupitelstva obce, který nevyčerpal poměrnou část dovolené a neměl před uvolněním kvýkonu funkce zaměstnavatele, nepokračuje v pracovním poměru k uvolňujícímu zaměstnavateli nebo původní zaměstnavatel bez náhrady zanikl. **Ze zákona o obcích nevyplývá možnost proplácení dovolené uvolněným členům zastupitelstva obce v zákonem výslovně neupravených případech. Nevyčerpaná dovolená nebo její poměrná část bez náhrady propadá.** Tento názor lze opřít i o usnesení Ústavního soudu ze dne 17. února 2009 pod č. j. IV.ÚS 44/09.

Pro úplnost je zapotřebí zdůraznit, že uvolnění členové zastupitelstva obce mají specifické postavení vyplývající ze skutečnosti, že vykonávají veřejnou funkci, (§ 70 zákona o obcích) a nelze na ně plně vztáhnout předpisy platné pro zaměstnance v pracovním poměru včetně zákoníku práce. Výkon funkce je omezen pouze volebním obdobím, které je dle čl. 102 odst. 2 Ústavy České republiky čtyřleté. Členům zastupitelstva obce, kteří jsou pro výkon funkce dlouhodobě uvolněni, nevzniká k obci pracovní poměr, není tedy možné stanovit pracovní dobu ani překážky v práci, které jsou na ni vázány. Nelze tedy ani stanovit „průměrný plat“ pro výpočet náhrady za nevyčerpanou dovolenou. V tomto případě se tedy náhrada za dovolenou uvolněného člena zastupitelstva obce rovná měsíční odměně přepočítané na kalendářní dny.

15) Využití tzv. sociálního fondu pro členy zastupitelstva obce

? **Dotaz:** Jakým způsobem může obec poskytovat členům zastupitelstva obce tzv. ošatné, připívat na závodní stravování apod.?

Hospodaření s rozpočtem obce patří podle zákona o obcích do její samostatné působnosti. Při výkonu samostatné působnosti se obec řídí pouze zákonem a právními předpisy vydanými na základě zákona. Podle ustanovení **§ 5 zákona č. 250/2000 Sb., může obec zřizovat peněžní fondy pro konkrétní účel nebo bez konkrétního účelu**, přičemž počet a druh těchto fondů není zákonem stanoven. Při zřízení peněžního fondu musejí být zastupitelstvem obce schváleny zdroje tohoto fondu a stanovena pravidla pro poskytování finančních prostředků z fondu (okruh osob, výše příspěvku, jak často se bude příspěvek poskytovat apod.). Největší část fondu

přítom bývá vyčleněna na **příspěvky na závodní stravování, ale lze ho využít i na poskytování tzv. ošatného, pro půjčky, pracovní a životní jubilea, penzijní připojištění apod.**, a to jak pro zaměstnance obce, tak pro členy zastupitelstva obce.

II. ODMĚŇOVÁNÍ PO VOLBÁCH A VE VOLEBNÍM MEZIDOBÍ

1) Odměna při skončení výkonu funkce

 Dotaz: Komu náleží odměna při skončení výkonu funkce při volbách?

Podle § 75 odst. 1 zákona o obcích náleží neuvolněnému členu zastupitelstva obce, pokud vykonává funkci starosty, a uvolněnému členu zastupitelstva obce odměna při skončení funkčního období, jestliže jim ke dni voleb do zastupitelstva obce příslušela měsíční odměna a pokud jim nevznikl opětovný nárok na měsíční odměnu (tzn., pokud nebyli opětovně zvoleni do funkcí, za něž se tato odměna poskytuje). Podle citovaného ustanovení tedy každému uvolněnému členovi zastupitelstva obce bez ohledu na vykonávanou funkci – např. starostovi, místostarostovi, členovi rady obce, předsedovi výboru apod., a z neuvolněných členů zastupitelstva obce pouze starostovi náleží odměna při skončení funkčního období, a to v případě splnění dalších zákonem stanovených podmínek.

 Dotaz: Za jakých podmínek vzniká nárok na odměnu?

Odměna podle § 75 odst. 1 zákona o obcích neuvolněnému starostovi a všem uvolněným členům zastupitelstva obce náleží v případě, že:

- výše uvedeným členům zastupitelstva obce ke dni voleb do zastupitelstva obce příslušela měsíční odměna (při stanovení odměny při skončení výkonu funkce se tedy vychází z aktuální výše odměny ke dni voleb),
- nevznikl jim opětovný nárok na měsíční odměnu (v případě, že nedochází k opětovnému zvolení do funkcí, k nimž se vztahuje nárok na odměnu podle § 75 odst. 1 zákona o obcích),
- výše vyjmenovaní členové zastupitelstva obce nebyli pravomocně odsouzeni za úmyslný trestný čin spáchaný v průběhu funkčního období (tj. za celou dobu výkonu funkce, která může trvat více než jedno volební období).

Druhá podmínka pro poskytnutí odměny při skončení funkčního období je **nevzniknutí opětovného nároku na měsíční odměnu**. Ustanovení pojednávající o měsíční odměně v § 75 odst. 1 zákona o obcích má užší obsah než obecný pojem

„měsíční odměna“ ve smyslu § 71 a § 72 zákona o obcích. Ustanovení § 75 odst. 1 má tedy ohledně obsahu pojmu „měsíční odměna“ speciální povahu (tj. charakter „speciálního zákona“, jehož aplikace má **přednost** před obecnou úpravou), ve vztahu k § 71 a § 72 zákona o obcích (v úvahu bereme též smysl odměny při skončení funkčního období, kterým je usnadnění nového uplatnění uvolněných členů zastupitelstva obce na trhu práce). Z těchto důvodů je tak nutno měsíční odměnu poskytovanou podle § 75 odst. 1 zákona o obcích vykládat tak, že se jí rozumí pouze taková měsíční odměna, která náleží neuvolněnému členovi zastupitelstva obce, pokud vykonává funkci starosty, a každému uvolněnému členovi zastupitelstva obce (bez ohledu na vykonávanou funkci). Tuto odměnu tedy nelze poskytnout neuvolněným členům zastupitelstva obce (pochopitelně s výjimkou starosty). Současně zdůrazňujeme, že ustanovení § 75 odst. 1 zákona o obcích stanoví podmínku „pokud jim nevznikl opětovný nárok na měsíční odměnu“ – **zákon tedy nehovoří o vzniku opětovného nároku na odměnu ve stejné či nesnížené výši.**

Ve prospěch výše uvedeného názoru svědčí i argument, že opačný výklad by ve svém důsledku umožnil poskytnout odměnu při skončení funkčního období (v řádech až šestinásobku měsíční odměny) např. neuvolněnému starostovi, který byl po volbách opětovně zvolen (neuvolněným) starostou a byla mu zastupitelstvem schválena nová výše odměny, čímž došlo třeba i jen k nepatrnému snížení odměny oproti stavu v předchozím volebním období – takový cíl však zákon nepochybně nesledoval. Stejně tak v případě bývalého uvolněného starosty, který byl po volbách zvolen uvolněným místostarostou, dochází sice ke snížení pobírané odměny, to však nemůže být důvodem k vyplacení odchodného, jelikož opětovný nárok na odměnu v takovém případě vznikl.

Nutno podotknout, že z totožného názoru k dané problematice vychází i komentované vydání zákona o obcích: Vedral, J., Váňa, L., Břeň, J., Pšenička, S. Zákon o obcích (obecní zřízení). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 430-431.

K bližšímu vysvětlení pojmu „opětovný nárok na měsíční odměnu“ dále uvádíme, že tento nárok se vztahuje pouze na opětovnou volbu do funkcí (jež jsou uvedeny v ustanovení § 75 odst. 1 zákona o obcích), které budou poprvé touto volbou obsazeny v novém funkčním období. Jestliže např. k volbě uvolněného starosty nedošlo již na ustavujícím zasedání zastupitelstva obce, měla by být tato funkce obsazena na základě volby na nejbližším zasedání zastupitelstva obce. Pakliže by byl do této funkce opětovně zvolen člen zastupitelstva obce, který v minulém funkčním období zastával funkci uvolněného starosty, máme za to, že mu vznikl opětovný nárok na měsíční odměnu. V takovém případě mu nevzniká nárok na vyplacení odměny při skončení funkčního období (tzv. odchodné) podle § 75 odst. 1 a 2 zákona o obcích. Pokud k této volbě nedojde a bývalý starosta nebude zvolen do žádné jiné uvolněné funkce s nárokem na odměnu (ani do funkce neuvolněného starosty, jemuž by zastupitelstvo schválilo určitou výši odměny), vznikne nárok na vyplacení odměny, pokud jsou splněny ostatní shora uvedené podmínky.

Příklad: Dosavadnímu starostovi (uvolněnému nebo neuvolněnému), který kandidoval do zastupitelstva obce a vznikl mu mandát, tj. byl zvolen do zastupitelstva obce, a bude vykonávat funkci neuvolněného člena zastupitelstva obce (samozřejmě s výjimkou starosty), vzniká nárok na výplatu odměny při skončení výkonu funkce.

Příklad: Dosavadnímu starostovi (uvolněnému nebo neuvolněnému), který kandidoval do zastupitelstva obce a vznikl mu mandát, tj. byl zvolen do zastupitelstva obce, a na ustavujícím zasedání nově zvoleného zastupitelstva obce byl zvolen neuvolněným místostarostou, vzniká nárok na výplatu odměny při skončení výkonu funkce.

Pozn.: Nárok na odměnu při skončení výkonu funkce vzniká i v případě, že zastupitelstvo schválí místostarostovi nějakou výši měsíční odměny, neboť neuvolněný místostarosta (stejně jako kterýkoliv jiný neuvolněný člen zastupitelstva obce kromě starosty) nespadá do okruhu osob uvedených v § 75 odst. 1 zákona o obcích, na něž se vztahuje podmínka vzniku opětovného nároku na odměnu.

Příklad: Dosavadnímu starostovi (uvolněnému nebo neuvolněnému), který kandidoval do zastupitelstva obce a vznikl mu mandát, tj. byl zvolen do zastupitelstva obce, a na ustavujícím zasedání nově zvoleného zastupitelstva obce byl opětovně zvolen uvolněným starostou, nevzniká nárok na výplatu odměny při skončení výkonu funkce. Nárok nevzniká ani v případě, že by dosavadní starosta (uvolněný i neuvolněný) byl opětovně zvolen neuvolněným starostou a zároveň mu byla zastupitelstvem schválena jakákoliv výše měsíční odměny.

Dotaz: Jak se vypočítá výše odměny?

Podle § 75 odst. 2 se výše odměny stanoví jako **výše měsíční odměny, k níž se přičte násobek této částky a počtu celých ukončených po sobě jdoucích let výkonu funkce, nejdéle však pěti ukončených let výkonu funkce.** Pokud neuvolněný starosta nebo uvolněný člen zastupitelstva obce nevykonával funkci po dobu alespoň jednoho celého roku, náleží mu odměna ve výši jedné měsíční odměny, neboť mu nelze poskytnout žádné násobky.

Dotaz: Jak se posuzuje délka výkonu funkce?

Za rok výkonu funkce se považuje **dvanáct po sobě jdoucích měsíců, a to počínaje dnem volby do funkce, za níž odměna náleží.** Pokud jde o přesné určení toho, kdy je rok výkonu funkce ukončen, je možné vycházet z ustanovení § 122 odst. 2 občanského zákoníku, tj. že rok výkonu funkce je ukončen dnem, který se číslem shoduje se dnem volby do funkce, za níž odměna náleží.

Za předpokladu, že člen zastupitelstva obce vykonával např. funkci starosty nepřetržitě po dobu nejméně 5 celých ukončených, po sobě jdoucích let, náleží mu

odměna při skončení výkonu funkce ve výši 6 měsíčních odměn (tj. jedna měsíční odměna + pětinasobek této odměny).

Pokud neuvolněný starosta nebo uvolněný člen zastupitelstva obce bude vykonávat funkci jedno volební období, není vyloučeno, že s ohledem na datum voleb a datum konání ustavujícího zasedání nesplní podmínku celého ukončeného „čtvrtého“ roku výkonu funkce. V takovém případě mu náleží odměna ve výši jedné měsíční odměny plus trojnásobku (nikoliv čtyřnásobku) této odměny.

Do doby výkonu funkce se započítává i doba, po kterou starosta nebo uvolněný člen zastupitelstva – místostarosta nebo člen rady vykonával své pravomoci po dni voleb až do zvolení nového starosty, místostarosty nebo rady obce (§ 107 a § 102a zákona o obcích).

Jestliže v průběhu funkčního období, které může být delší než jedno volební období, vykonával člen zastupitelstva obce např. 2 roky funkci starosty a následně 3 roky funkci uvolněného místostarosty, pro výpočet výše odměny je určující **celková doba výkonu funkce**, pokud jsou tyto funkce vykonávány návazně (bez přetržky) a jsou splněny další podmínky (nevznikl opětovný nárok na odměnu a nedošlo k pravomocnému odsouzení za úmyslný trestný čin spáchaný v průběhu celého funkčního období). Odměna se přitom počítá z aktuální výše odměny, tj. ke dni voleb.

Příklad: Obec měla neuvolněného starostu, který byl po volbách v r. 2006 zvolen uvolněným místostarostou. Výše odměny se bude odvíjet od výše odměny uvolněného místostarosty ke dni voleb v r. 2010 a vypočítá se jako jedna měsíční odměna + pětinasobek této odměny.

2) Výplata odměny

Dotaz: Je možno odměnu vyplatit jednorázově nebo ve splátkách?

Podle § 75 odst. 7 zákona o obcích může být odměna při skončení funkčního období vyplacena v měsíčních splátkách nebo jednorázově. Zákon o obcích nestanoví minimální výši měsíční splátky, lze jen doporučit, aby splátky byly vypláceny např. ve výši alespoň jedné měsíční odměny. Podotýkáme, že v praxi se již (byť ojediněle) vyskytly případy vyplácení měsíčních splátek v řádech stokorun, případně v jiných výrazně nižších částkách než je výše měsíční odměny, což nebylo jistě úmyslem zákonodárce, neboť takový postup vykazuje znaky šikany a nesplňuje smysl poskytování odměny při skončení výkonu funkce. Účelem výplaty ve splátkách je vypořádání závazku obce vůči bývalému členovi zastupitelstva během několika měsíců nikoliv „protáhnout“ toto období na několik let.

Dotaz: Kdo rozhoduje o tom, zda se odměna vyplácí jednorázově či ve splátkách?

Zákon o obcích v žádném ze svých ustanovení nepodmiňuje vyplácení odměny při skončení výkonu funkce ať už jednorázově, nebo ve splátkách, rozhodnutím či schválením některého orgánu obce. Nelze však vyloučit, aby o způsobu výplaty, aniž by byl zpochybněn nárok na odměnu, rozhodla rada obce, neboť tento orgán podle § 102 odst. 3 zabezpečuje rozhodování ostatních záležitostí patřících do samostatné působnosti obce, pokud nejsou vyhrazeny zastupitelstvu obce nebo pokud si je zastupitelstvo obce nevyhradilo.

Dotaz: Jak postupovat v případě, že je proti členovi zastupitelstva obce, kterému vznikl nárok na odměnu při skončení funkčního období, vedeno trestní řízení pro úmyslný trestný čin spáchaný v průběhu funkčního období?

Vznik nároku na odměnu při skončení funkčního období je podle § 75 odst. 7 zákona o obcích variantně posuzován v závislosti na případném pravomocném odsouzení za úmyslný trestný čin. Vznikl-li neuvolněnému starostovi nebo uvolněnému členovi zastupitelstva obce nárok na odměnu při skončení výkonu funkce v době, kdy je proti němu vedeno trestní řízení (trestním řízením se rozumí řízení podle trestního řádu – viz § 12 odst. 10 trestního řádu) pro úmyslný trestný čin spáchaný v průběhu funkčního období, odměna se nevyplácí. Příslušnou částku si obec deponuje na svém účtu a vyčká na výsledek. Skončí-li trestní řízení pro uvedený trestný čin pravomocným odsouzením, má se za to, že nárok na odměnu při skončení funkčního období nevznikl. Nedojde-li k takovému odsouzení, odměna se vyplácí.

Otázkou zůstává, zda a jakým způsobem, se obec dozví o těchto skutečnostech, které jsou jednou z podmínek pro výplatu odměny. Je možno např. požádat dotčeného člena zastupitelstva obce o čestné prohlášení ve výše uvedené věci.

Dotaz: Proplácí se uvolněným členům zastupitelstva obce na konci funkčního období nevyčerpaná dovolená?

Pokud nevyčerpá uvolněný člen zastupitelstva obce dovolenou nebo její část před uplynutím doby uvolnění k výkonu veřejné funkce, poskytne mu ji uvolňující zaměstnavatel, ke kterému se tento člen zastupitelstva obce vrací po skončení doby uvolnění. V tomto případě se tedy **neproplácí náhrada** za nevyčerpanou dovolenou [podrobněji k dovolené viz bod „Čerpání dovolené, její převádění a proplácení“].

3) Odměňování starosty, místostarosty a členů rady obce ve volebním mezidobí

Dotaz: Podle § 75 odst. 5 zákona o obcích je za výkon pravomocí odměňován starosta a místostarosta. Náleží také členům rady obce odměna za výkon pravomocí ve volebním mezidobí?

Podle současné právní úpravy vykonává v období ode dne voleb až do ustavujícího zasedání zastupitelstva obce, resp. do zvolení nových orgánů obce, pravomoci dosavadní starosta, dosavadní místostarosta (místostarostové) a rada obce. I když zákon o obcích otázku odměňování členů rady obce v tzv. volebním mezidobí výslovně neupravuje, podle našeho názoru je nutné poskytovat měsíční odměnu všem vyjmenovaným veřejným funkcionářům obce (starostovi, místostarostovi a členům rady obce), a to s přihlédnutím k ustanovení § 75 odst. 5 zákona o obcích (pokud dosavadní starosta nebo místostarosta vykonává pravomoci podle § 107, náleží mu měsíční odměna v dosavadní výši) a k ustanovením § 71 odst. 1 a § 72 zákona o obcích.

Dotaz: Jaká výše odměny ve volebním mezidobí se vyplácí v případě kumulací funkcí neuvolněného člena rady obce a neuvolněného předsedy výboru zastupitelstva obce nebo komise rady obce nebo v případě kumulací jiných funkcí?

Zákon o obcích neupravuje ukončení funkčního období výborů zastupitelstva obce ani komisí rady obce. Výbory obecně jsou poradními, iniciativními a kontrolními orgány zastupitelstva obce, nikoli samostatnými orgány. Z povahy těchto orgánů, jejichž existence je závislá na existenci zastupitelstva obce, je však nutné dovodit, že jejich funkční období končí současně s funkčním obdobím zastupitelstva obce, tedy zánikem mandátů jednotlivých členů zastupitelstva obce podle § 55 odst. 2 písm. d) zákona o volbách do zastupitelstev.

V návaznosti na výše uvedené je nutno posuzovat **výkon funkce v případě předsedů nebo členů komisí rady obce**, které zřizuje rada obce jako své iniciativní a poradní orgány. Komise mohou být též výkonnými orgány, jestliže jim byl svěřen výkon přenesené působnosti podle § 103 odst. 4 písm. c) zákona o obcích. Jelikož zákon o obcích svěřuje radě obce i po ukončení funkčního období zastupitelstva obce až do zvolení nové rady obce výkon všech pravomocí, nic nebrání tomu, aby i nadále fungovaly její orgány (komise). Předsedové a členové komisí budou tedy vykonávat své pravomoci až do zvolení nových orgánů a budou nadále pobírat dosavadní měsíční odměnu.

V případě **souběhu odměn** za výkon funkce neuvolněného člena rady obce a předsedy nebo člena výboru, automaticky zaniká ke dni voleb nárok na výplatu odměny za výkon funkce předsedy nebo člena výboru, neboť funkční období výborů končí s funkčním obdobím zastupitelstva obce. Pakliže bude neuvolněný člen rady

obce vykonávat zároveň funkci předsedy nebo člena komise rady obce, odměna se bude nadále poskytovat jako souhrn odměn za jednotlivé funkce, neboť rada obce vykonává nadále své pravomoci a tudíž nezanikají ani její orgány. V případě uvolněných členů zastupitelstva obce (členů rady obce) tuto otázku řeší § 77 odst. 3 písm. a) zákona o obcích.

Pokud obec poskytuje odměnu jako souhrn odměn za jednotlivé funkce v jiných, shora neuvedených případech, je nutno vždy zvážit, zda se jedná o kombinaci s výkonem funkce člena rady obce nebo komise rady obce. V těchto případech je nutno poskytovat pouze tu „část“ měsíční odměny, která se vztahuje k výkonu funkce člena rady obce, případně komise rady obce.

4) Výše odměny uvolněného místostarosty

? **Dotaz: Uvolněný místostarosta vykonával funkci dvě volební období. Jaký má nárok na odměnu při skončení výkonu funkce po volbách?**

Před nabytím účinnosti zákona č. 298/2008 Sb., kterým se měnil zákon o obcích (tj. do 18. 8. 2008) platilo, že dosavadní starosta vykonával ode dne voleb až do ustavujícího zasedání nově zvoleného zastupitelstva obce taxativně vymezené pravomoci (pozn.: jiné funkce zákon o obcích výslovně nezmiňoval, i když za určitých podmínek mohl tyto pravomoci, s ohledem na ustanovení § 104 odst. 1 zákona o obcích, vykonávat namísto starosty místostarosta). Pokud byl dosavadní starosta opětovně zvolen na ustavujícím zasedání zastupitelstva obce starostou (nebo i jiným uvolněným členem zastupitelstva obce), výkon jeho funkce člena zastupitelstva obce nebyl přerušen a počet celých ukončených roků výkonu funkce ovlivnil celkovou výši odměny při skončení výkonu funkce, neboť v případě dvou (a více) volebních období dosáhl na „nejvyšší“ odměnu, tj. 1 odměna + pětinásobek.

Výše uvedené však není možno aplikovat na ostatní členy zastupitelstva obce uvedené v § 75 odst. 1 zákona o obcích, neboť se zánikem mandátu došlo k přerušení výkonu funkce uvolněného člena zastupitelstva obce (např. uvolněného místostarosty), a tudíž nebyla splněna podmínka pro „zápočet“ celého ukončeného roku výkonu funkce, jak je výslovně uvedeno v § 75 odst. 2 zákona o obcích. Pakliže tedy člen zastupitelstva obce, který ve volebním období 2002-2006 a ve volebním období 2006-2010 vykonával funkci uvolněného místostarosty a po volbách splnil zákonem stanovené podmínky a vykonával pravomoci místostarosty do zvolení nového starosty nebo místostarosty, vznikl mu nárok na odměnu při skončení výkonu funkce (tzv. odchodné). Jelikož však došlo k „přetržce“ výkonu funkce mezi těmito volebními obdobími, nebylo možno do celkové doby výkonu funkce započítat volební období 2002-2006. Za předpokladu, že bude v příštích komunálních volbách v roce 2014 platit dosavadní právní úprava, bude se do celkové doby výkonu funkce uvolněného místostarosty započítávat i tzv. volební mezidobí.

5) Dočasná pracovní neschopnost starosty v průběhu volebního mezidobí

Dotaz: Starosta v průběhu volebního mezidobí onemocněl. Náleží mu nějaká odměna?

Onemocní-li starosta, který vykonává funkci jako uvolněný člen zastupitelstva obce ve volebním mezidobí, nastává situace, která je ošetřena v ustanovení § 73 odst. 3) a 4) zákona o obcích – tj. nevykonává-li uvolněný člen zastupitelstva obce funkci z důvodu dočasné pracovní neschopnosti, měsíční odměna mu nenáleží; v kalendářním měsíci, v němž z těchto důvodů uvolněný člen zastupitelstva obce vykonával funkci jen po část měsíce, náleží mu měsíční odměna v poměrné výši; uvolněnému členu zastupitelstva obce měsíční odměna za první 3 dny nenáleží a poté od čtvrtého dne mu náleží upravená výše měsíční odměny ve smyslu ustanovení § 73 odst. 4 zákona o obcích. Finanční závazky obce na výplatu odměny za výkon funkce dosavadního starosty, tedy náhrady za dobu, kdy dosavadní uvolněný starosta funkci nevykonával z důvodu nemoci, končí ve volebním mezidobí okamžikem zvolení nového starosty nebo alespoň místostarosty. Pokud starosta už nevykonává po zvolení nového starosty funkci, nemůže mu náležet odměna za výkon funkce starosty, a tudíž ani náhrada za to, že z důvodu nemoci funkci nevykonával.

Pakliže by dočasná pracovní neschopnost výše zmíněného uvolněného člena zastupitelstva obce pokračovala, měly by nastoupit nároky v době nemoci z titulu jeho pracovního poměru a souvisejícího nemocenského pojištění, příp. nemocenské pojištění při výkonu samostatné výdělečné činnosti, z titulu uchazeče o zaměstnání apod.

Dotaz: Starosta v průběhu volebního mezidobí zemřel. Stane se odměna podle § 75 odst. 1, na kterou mu vznikl nárok ještě za jeho života, součástí dědictví?

Na vztahy vyplývající z výkonu veřejné funkce se vztahuje zákoník práce, pokud to výslovně stanoví nebo pokud to stanoví zvláštní právní předpisy. Tímto zvláštním právním předpisem je v daném případě zákon o obcích.

V ustanovení § 76 zákona o obcích se stanoví, že splatnost a výplata odměny členům zastupitelstva obce, jakož i srážky z odměny, se řídí právními předpisy upravujícími platové poměry zaměstnanců obcí a zákoníkem práce. Pro tyto účely se odměna členů zastupitelstva obce posuzuje jako plat zaměstnanců obce v pracovním poměru; obec se posuzuje jako zaměstnavatel a členové zastupitelstva obce se posuzují jako zaměstnanci. Prostřednictvím citovaného ustanovení lze, dle našeho názoru, řešit přechod peněžitých práv bývalých členů zastupitelstva obce po jejich smrti podle ustanovení § 328 zákoníku práce, který stanoví, že peněžitá práva zaměstnance jeho smrtí nezanikají, a dále, že do výše odpovídající trojnásobku jeho průměrného

měsíčního výdělku přecházejí mzdová a platová práva z pracovněprávního vztahu uvedeného v § 3 větě druhé (pozn. zákoníku práce) postupně na jeho manžela, děti a rodiče, jestliže s ním žili v době smrti ve společné domácnosti; předmětem dědictví se stávají, není-li těchto osob.

K tomu poznamenáváme, že „průměrný měsíční výdělek“ je kategorie upravená v hlavě XVIII (§ 351 - § 362) zákoníku práce a k jeho oficiálnímu výkladu, stejně jako k výkladu shora citovaného ustanovení § 328 zákoníku práce, je kompetentní Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Nicméně Ministerstvo vnitra je toho názoru, že na základě analogické aplikace § 328 zákoníku práce ve spojení s § 76 zákona o obcích **peněžitá práva starosty na odměny (doplatek odměn) za výkon funkce**, která mu vznikla, ale nebyla uspokojena, jeho smrtí **nezanikají**. V intencích citovaného ustanovení tak do výše odpovídající trojnásobku jeho průměrného výdělku z posledního kalendářního čtvrtletí za výkon jeho funkce (za obvyklého stavu, kdy se měsíční odměna za výkon funkce uvolněného starosty v průběhu kalendářního roku nemění, se bude jednat o trojnásobek jeho měsíční odměny, dále viz § 354 zákoníku práce), přecházejí jeho práva postupně na manželku, děti a rodiče (za podmínky, že s ním, žili ve společné domácnosti). Není-li takových osob, stává se tato částka předmětem dědictví spolu s peněžitými nároky starosty, které měl v době smrti u obce, v částce přesahující trojnásobek jeho průměrného měsíčního výdělku.

Musíme však podtrhnout, že přecházet mohou pouze taková finanční práva zemřelého člena zastupitelstva obce, která dotčenému vznikla z titulu výkonu funkce ještě před smrtí a v okamžiku smrti ještě existovaly.

Zákon o obcích v § 75 odst. 1 stanoví, že neuvolněnému členovi zastupitelstva obce, pokud vykonává funkci starosty, a uvolněnému členovi zastupitelstva obce náleží odměna při skončení funkčního období, jestliže jim ke dni voleb do zastupitelstva obce příslušela měsíční odměna a pokud jim nevznikl opětovný nárok na měsíční odměnu. Výše odměny při skončení funkčního období se stanoví jako výše měsíční odměny, k níž se přičte násobek této částky a počtu celých ukončených po sobě jdoucích let, nejdéle však pěti ukončených let výkonu funkce (viz § 75 odst. 2 zákona o obcích).

Za předpokladu, že bývalý starosta obce nebyl pravomocně odsouzen za úmyslný trestný čin spáchaný v průběhu funkčního období (podrobnosti viz § 75 odst. 7 zákona o obcích), splnil podmínky nároku na odměnu při skončení funkčního období (jelikož mu ke dni voleb příslušela měsíční odměna a nevznikl mu opětovný nárok na odměnu) ve výši **nejvýše šesti** (1+pětinásobek) **měsíčních odměn** (za předpokladu, že funkci vykonával např. dvě volební období, jinak je nutno příslušné násobky stanovit podle počtu celých ukončených po sobě jdoucích let výkon u funkce), a to podle citovaného ustanovení § 75 odst. 1 zákona o obcích ke dni voleb, tj. **před svou smrtí**. Na základě shora prezentované právní úpravy v § 76 zákona o obcích a potažmo v § 328 zákoníku práce mělo by, podle našeho názoru, toto finanční právo částečně

přecházet na manželku (resp. na osoby v citovaném ustanovení vyjmenované) a ve zbývající části do předmětu dědictví.

6) Odměňování ostatních členů zastupitelstva obce v souvislosti s volbami

? **Dotaz: Kdy se ukončí odměňování členům zastupitelstva obce, kteří už nebyli zvoleni ve volbách do nového zastupitelstva obce?**

Funkční období členů zastupitelstva obce (uvolněných i neuvolněných) končí dnem voleb do zastupitelstva obce, neboť tímto dnem jim zaniká mandát, a to podle § 55 odst. 2 písm. d) volebního zákona, přičemž dnem voleb se v případě dvoudenních voleb rozumí podle § 3 odst. 3 volebního zákona první den voleb. I když to zákon o obcích (ani volební zákon) výslovně nezmiňuje, z povahy věci vyplývá, že měsíční odměna za výkon funkce bude „řadovým“ členům zastupitelstva obce vyplácena v poměrné části, měsíční odměna se v tomto případě přepočítá na kalendářní dny skutečného výkonu funkce. Podpůrně lze použít i nařízení vlády č. 375/2010 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 37/2003 Sb., o odměnách za výkon funkce členům zastupitelstev, ve znění pozdějších předpisů. Tímto nařízením byl upraven a doplněn text § 3 odst. 2, který zní: „Měsíční odměna členům zastupitelstev nenáleží ode dne následujícího po dni, kdy jim zanikl mandát, anebo byli odvoláni z funkce nebo se vzdali funkce, za jejíž výkon jim byla odměna vyplácena.“

? **Dotaz: Odkdy a jakým způsobem je možno odměňovat nově zvolené neuvolněné členy zastupitelstva obce? Musí o jejich odměnách po volbách znovu rozhodovat zastupitelstvo obce?**

Dle ustanovení § 77 odst. 2 zákona o obcích se odměna neuvolněnému členovi zastupitelstva poskytuje ode dne, který stanoví zastupitelstvo obce. Na jakoukoliv vyšší měsíční odměny nemá tedy neuvolněný člen zastupitelstva obce právní nárok, pokud ji zastupitelstvo obce zákonem stanoveným způsobem neschválí. To se týká nejen neuvolněných členů zastupitelstva obce, kterým vzniká mandát v souvislosti s volbami, ale též náhradníků, kteří nastoupí na uprázdněný mandát. V této souvislosti je třeba vztít v potaz, že funkční období členů zastupitelstva obce (uvolněných i neuvolněných) končí dnem voleb do zastupitelstva obce, neboť tímto dnem jim zaniká mandát, a to podle § 55 odst. 2 písm. d) volebního zákona, přičemž dnem voleb se v případě dvoudenních voleb rozumí podle § 3 odst. 3 volebního zákona první den voleb. Současně s tím, pokud zákon o obcích nestanoví jinak (např. pro starostu, místostarostu či radu obce do doby než budou zvoleny nové orgány obce), zanikají členům zastupitelstva obce práva a povinnosti související s výkonem jejich funkce v uplynulém funkčním období, tedy i nárok na vyplacení měsíčních odměn (i když byl občan obce zvolen členem zastupitelstva obce opakovaně, a poté zastupitelstvem

obce opakovaně do „stejně“, resp. obdobné funkce, kterou zastával v uplynulém volebním období).

Z hlediska práv a povinností jednotlivých členů zastupitelstva je proto nutné posuzovat každé funkční období zastupitelstva obce samostatně s tím, že základním konstituujícím aktem pro ustavení orgánů obce pro nové funkční období je „ustavující zasedání zastupitelstva obce“. Jelikož se nejedná o pokračování výkonu funkce z minulého volebního období (ta zanikla), ale o výkon funkce nové v návaznosti na „vznik nového mandátu“ (k tomu dojde zvolením po ukončení hlasování) v nově ustavených orgánech, s novými úkoly, v novém, příp. jiném početním složení, je jen novému zastupitelstvu obce vyhrazeno, aby rozhodlo o odměnách za výkon funkce jeho členů, kteří vykonávají funkci jako „neuvolnění“. Tím se samozřejmě nevylučuje, aby se jednalo o odměny „v dosavadní výši“ u obdobných funkcí, avšak na základě rozhodnutí nového zastupitelstva obce.

Dotaz: Na ustavujícím zasedání zastupitelstva obce, které se konalo 22. listopadu, byl zvolen do funkce uvolněného starosty dosavadní neuvolněný místostarosta, který vykonával funkci v tzv. volebním mezidobí. Jak stanovit jeho odměnu v tento konkrétní den?

Způsob stanovení odměny za výkon funkce člena zastupitelstva obce na den ustavujícího zasedání zastupitelstva obce, když jeden a tentýž člen zastupitelstva obce v průběhu jednoho dne kontinuálně přechází z jedné funkce s nárokem na odměnu do druhé funkce s nárokem na odměnu, zákon o obcích speciálně neupravuje. Ministerstvo vnitra doporučuje postupovat následujícím způsobem.

Měsíc listopad má 30 kalendářních dní. Příslušný člen zastupitelstva obce v průběhu listopadu nejprve vykonával svou funkci podle ustanovení § 107 zákona o obcích, tj. podle ustanovení § 75 odst. 5 má nárok na příslušnou odměnu i za volební mezidobí, poté jako nově zvolený uvolněný starosta. I v den ustavujícího zasedání zastupitelstva obce (v daném případě 22. listopadu 2010) nevykonával dvě funkce vedle sebe, ale vždy jen jednu funkci, a to za sebou – dohromady jeden celý den. Příslušný člen zastupitelstva obce tak v měsíci listopadu vykonával funkci nepřetržitě 30 kalendářních dní. Není proto objektivní důvod rozdělovat interval pro účely jeho odměňování tak, aby součet počtu dnů byl 31 (listopad nemá 31 kalendářních dní).

Podle ustanovení § 75 odst. 5 zákona o obcích, pokud dosavadní starosta nebo místostarosta vykonává pravomoci podle § 107 (ve volebním mezidobí), náleží mu dosavadní měsíční odměna. Poté nastupuje režim § 77 odst. 1 zákona o obcích, který stanoví, že se odměna uvolněnému členovi zastupitelstva obce poskytuje *ode dne, kdy byl zvolen nebo jmenován do funkce*. Dále je nutné přihlídnout k ustanovení § 77 odst. 3 písm. a), že *v případě souběhu výkonu několika funkcí náleží uvolněnému členovi zastupitelstva obce měsíční odměna podle funkce, za kterou se poskytuje nejvyšší odměna*

(odměna za výkon funkce uvolněného starosty je vždy vyšší než odměna za výkon jiných funkcí).

S ohledem na výše uvedené doporučujeme rozdělit v popsaném případě měsíc listopad na dva intervaly – od 1. do 21. listopadu s odměnou za výkon funkce neuvolněného místostarosty a od 22. do 30. listopadu s odměnou za výkon funkce uvolněného starosty (tj. tak, aby bylo vyhověno ustanovení § 75 odst. 5 ve spojení s ustanovením § 77 zákona o obcích).

7) Ukončení výkonu funkce uvolněného člena zastupitelstva obce a jeho návrat k původnímu zaměstnavateli

? **Dotaz: Uvolněný starosta již nebyl zvolen na ustavujícím zasedání zastupitelstva obce do funkce uvolněného člena zastupitelstva (starostou ani místostarostou). Za jakých podmínek se vrací k uvolňujícímu zaměstnavateli?**

Starosta obce, který vykonával funkci jako uvolněný člen zastupitelstva obce do konce volebního období, vykonává tuto funkci i ve volebním mezidobí. Funkci přestává vykonávat podle § 107 zákona o obcích okamžikem zvolení nového starosty nebo alespoň místostarosty. Tím dnem, pokud nebyl opětovně zvolen do funkce uvolněného člena zastupitelstva obce, končí důvod (povinnost) pro jeho zaměstnavatele poskytnout mu jako zaměstnanci pracovní volno v nezbytně nutném rozsahu k výkonu veřejných funkcí ve smyslu ustanovení § 200 zákoníku práce. Výkonem veřejné funkce zákoník práce mj. rozumí plnění povinností vyplývajících z funkce, která je vymezena funkčním obdobím a obsazovaná na základě přímé nebo nepřímé volby nebo jmenováním podle zvláštních předpisů, a to včetně funkce člena zastupitelstva územního samosprávného celku. Od data, kdy pominul důvod pro uvolnění zaměstnance pro výkon veřejné funkce, měl by mu zaměstnavatel přidělovat práci odpovídající v pracovní smlouvě sjednanému druhu práce. To však samozřejmě předpokládá, že o uvedené skutečnosti ví (tj. že mu ji jeho zaměstnanec dal přiměřeným způsobem na vědomí). Dále doporučujeme vzájemnou dohodu o tom, jak bude dosavadní pracovněprávní vztah pokračovat.

8) Vytvoření podmínek pro výkon funkce uvolněného člena zastupitelstva obce u jeho dosavadního zaměstnavatele

? **Dotaz: Existuje možnost kombinovat po určitou dobu výkon funkce uvolněného starosty s dosavadním zaměstnáním formou řádného pracovního poměru na „plný úvazek“?**

V čl. 21 odst. 1 a 4 Listiny základních práv a svobod je zaručeno právo občanů podílet se na správě veřejných věcí přímo nebo svobodnou volbou svých zástupců a na

přístup k voleným a jiným veřejným funkcím za rovných podmínek. Funkce člena zastupitelstva obce je veřejnou funkcí – to vyplývá z § 70 zákona o obcích, ale též z příslušných ustanovení zákoníku práce, v části, která se týká překážek v práci z důvodu obecného zájmu (viz § 201 odst. 2 zákoníku práce).

Funkci člena zastupitelstva obce lze z hlediska pracovněprávního vykonávat dvěma způsoby:

- jako neuvolněný člen zastupitelstva obce, tj. vedle hlavního zaměstnání s nárokem na tzv. krátkodobé pracovní volno s náhradou mzdy v rozsahu, který určí obec (viz § 71 odst. 4 zákona o obcích), nebo
- jako uvolněný člen zastupitelstva obce. Přitom patří do výlučné působnosti zastupitelstva obce *určovat funkce, pro které budou členové zastupitelstva obce uvolněni* [viz § 84 odst. 2 písm. k) zákona o obcích], tj. určovat funkce, se kterými se pojí takový rozsah úkolů, že vyžadují tzv. „dlouhodobé plné uvolnění pro výkon funkce“ a nelze je vykonávat mimo pracovní dobu (viz § 71 odst. 1 zákona o obcích a § 200 zákoníku práce).

Každý z uvedených způsobů výkonu funkce člena zastupitelstva obce s sebou nese, a to z osobního hlediska pro příslušnou fyzickou osobu, zásadní rozdíly, popř. výhody a nevýhody – na straně jedné pracovněprávního, hmotného i nehmotného charakteru (z hlediska nároku na zaručenou odměnu a její výši, nároku na dovolenou, důchodového a nemocenského pojištění aj.) – a na straně druhé z hlediska „profesního“; zatímco funkci neuvolněného člena zastupitelstva lze vykonávat při zaměstnání, výkon funkce uvolněného člena zastupitelstva v zásadě znamená opustit či výrazně omezit, alespoň na určitou dobu, profesní kariéru a vyměnit ji za činnost ve prospěch územní samosprávy, resp. kariéru v komunální politice.

Pokud člen zastupitelstva obce přijal kandidaturu na funkci uvolněného člena zastupitelstva obce (včetně shora uvedených souvislostí) a na ustavujícím zasedání, resp. později, byl právoplatně zvolen do takové funkce, je povinen tuto funkci vykonávat osobně a v souladu se svým slibem (viz § 69 zákona o obcích). Současně má právo, aby ho zaměstnavatel k výkonu této funkce bez dalších podmínek uvolnil, přičemž nesmí být pro výkon funkce zkrácen na právech vyplývajících z jeho pracovního poměru a je chráněn zákazem výpovědi dané zaměstnavatelem (s výjimkou výpovědi z důvodu některých tzv. organizačních změn, z důvodu, pro který může zaměstnavatel okamžitě zrušit pracovní poměr, anebo pro jiné porušení povinnosti vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k vykonávané práci).

Člen zastupitelstva obce, který byl zvolen do funkce uvolněného starosty, je ve funkci a vykonává ji od okamžiku zvolení. Proto mu také ode dne, kdy byl zvolen do funkce, obec poskytuje ze svých prostředků pro něho nárokovou měsíční odměnu za výkon příslušné funkce - místo platu (náhrady platu), který mu po dobu uvolnění pro výkon funkce uvolněného člena zastupitelstva obce od zaměstnavatele nenáleží (viz § 71 odst. 1 a § 77 odst. 1 zákona o obcích, § 200 zákoníku práce).

Pokud stávající zaměstnavatel na svém zaměstnanci, který byl zvolen do funkce uvolněného člena zastupitelstva obce, požaduje, aby nadále (po přechodnou dobu) vykonával své zaměstnání v rozsahu sjednané pracovní smlouvy (tj. nechce akceptovat jeho právo na přístup k veřejné funkci), jedná se o požadavek, k němuž není dle zákona – a to jak ve smyslu zákona o obcích, tak ve smyslu zákoníku práce (k výkladu zákoníku práce je příslušné Ministerstvo práce a sociálních věcí) – oprávněn. Zaměstnavatel je povinen akceptovat uvolnění zaměstnance pro výkon veřejné funkce a s tím související důsledky pro výkon dosavadního zaměstnání dotčeného člena zastupitelstva.

Smysl dlouhodobého uvolnění pro výkon funkce, dle našeho názoru, spočívá právě v tom, že daným rozhodnutím zastupitelstva obce je příslušný člen zastupitelstva obce zcela oproštěn od povinností vyplývajících z jeho pracovněprávního vztahu (z něhož byl uvolněn), aby se mohl plně věnovat činnosti pro obec, která ho bude plně vytěžovat (srov. § 83 odst. 1 zákona o obcích).

V konkrétních případech lze danou situaci řešit v mezích zákona o obcích následujícími způsoby (nikoli však retroaktivně, tj. ze zpětnou platností):

- a) projevem vůle ze strany dotčeného člena zastupitelstva – může se funkce vzdát,
- b) rozhodnutím zastupitelstva obce – může jej z funkce odvolat,
- c) cestou kompromisu – rozhodnutím zastupitelstva obce dočasně či trvale změnit charakter výkonu funkce člena zastupitelstva z formy uvolněné na formu neuvolněnou (s tomu odpovídajícími návaznostmi, pokud jde o způsob zajištění trvalých úkolů, výši měsíční odměny apod.).

Naproti tomu, dle našeho názoru, řešením není, pokud obec uvolněnému členovi zastupitelstva obce nebude vyplácet ze zákona nárokovou odměnu za výkon funkce – to by byl postup v rozporu s ustanovením § 77 odst. 1 zákona o obcích.

Nad rámec výše uvedeného je věcí soukromého rozhodnutí dotčeného (uvolněného) člena zastupitelstva, zda vyhoví některým požadavkům jeho dosavadního zaměstnavatele (mělo by jít o krátkodobou záležitost) na úkor svého osobního volna (nikoli však na úkor krácení povinností vyplývajících z titulu zastávané funkce) nebo formou čerpání dovolené.

Poznámky

Poznámky

